SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (tretji senat)

z dne 30. novembra 2009 *

V združenih zadevah T-427/04 in T-17/05,

Francoska republika, ki so jo sprva zastopali G. de Bergues, R. Abraham in S. Ramet, nato G. de Bergues, S. Ramet in E. Belliard ter nazadnje G. de Bergues, E. Belliard in A.-L. Vendrolini, zastopniki,

tožeča stranka v zadevi T-427/04,

France Télécom SA, s sedežem v Parizu (Francija), ki sta ga najprej zastopala A. Gosset-Grainville in L. Godfroid, nato L. Godfroid, S. Hautbourg in M. van der Woude, odvetniki,

tožeča stranka v zadevi T-17/05,

* Jezik postopka: francoščina.

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopata J. Buendía Sierra in C. Giolito, zastopnika,

tožena stranka,

zaradi predloga za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije 2005/709/ES z dne 2. avgusta 2004 o državni pomoči Francije za France Télécom (UL 2005, L 269, str. 30),

SODIŠČE PRVE STOPNJE
EVROPSKIH SKUPNOSTI (tretji senat),

v sestavi J. Azizi, predsednik, E. Cremona, sodnica, in S. Frimodt Nielsen (poročevalec), sodnik,

sodna tajnica: C. Kristensen, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 18. novembra 2008

izreka naslednjo

Sodbo

Pravni okvir

1. *Pravila o državni pomoči*

1 V skladu s členom 87(1) ES je, razen če Pogodba ES ne določa drugače, vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva s skupnim trgom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami.

2 Člen 88(2) ES določa, da če Komisija po tem, ko je pozvala zadevne stranke k predložitvi pripomb, ugotovi, da pomoč, ki jo je dodelila država članica, ali pomoč iz državnih sredstev ni združljiva s skupnim trgom glede na člen 87 ES, ali če se takšna pomoč zlorablja, odloči, da mora zadevna država takšno pomoč odpraviti ali spremeniti v roku, ki ji ga določi.

3 Člen 88(3) ES določa:

„Komisija mora biti obveščena o vseh načrtih za dodelitev ali spremembo pomoči dovolj zgodaj, da lahko predloži pripombe. Če meni, da takšen načrt glede na člen 87 [ES] ni združljiv s skupnim trgom, nemudoma sproži postopek iz odstavka 2. Zadevna država članica ne sme izvajati svojih predlaganih ukrepov, dokler v tem postopku ni sprejeta dokončna odločitev."

4 Svet je na podlagi določb člena 94 Pogodbe ES (postal člen 89 ES) sprejel Uredbo (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88 ES] (UL L 83, str. 1).

5 Člen 1 Uredbe št. 659/1999 vsebuje naslednje opredelitve:

„V tej uredbi:

(a) ‚pomoč' pomeni vse ukrepe, ki izpolnjujejo merila, določena v členu [87](1) [ES];

(b) ‚veljavna pomoč' pomeni:

[…]

(iv) pomoč, za katero se šteje, da je veljavna na podlagi člena 15;

[…]

(c) ‚nova pomoč' pomeni vsako pomoč, to je sheme pomoči ali individualno pomoč, ki ni veljavna pomoč, vključno s spremembami veljavne pomoči […]

(d) ‚shema pomoči' pomeni vsak akt, na podlagi katerega je mogoče brez nadaljnjih izvedbenih ukrepov dodeliti individualno pomoč podjetjem, opredeljenem v aktu na splošen in abstrakten način, in kateri koli akt, na podlagi katerega je mogoče dodeliti pomoč, ki ni povezana z določenim projektom, enemu ali več podjetjem za nedoločen čas in/ali v nedoločenem znesku;

(e) ‚individualna pomoč' pomeni pomoč, ki ni dodeljena na podlagi sheme pomoči, in pomoč, ki jo je treba uradno prijaviti, dodeljeno na podlagi sheme pomoči;

(f) ‚nezakonita pomoč' pomeni novo pomoč, ki se izvaja v nasprotju s členom [88](3) [ES];

[…]

(h) ‚zainteresirana stranka' pomeni katero koli državo članico ali osebo, podjetje ali združenje podjetij, na katerih interese bi lahko dodelitev pomoči vplivala, predvsem upravičenca pomoči, konkurenčna podjetja in poklicna združenja."

6 Kot izhaja iz člena 7(5) Uredbe št. 659/1999, ki se na podlagi člena 13(1) te uredbe uporablja za nezakonito pomoč, se z „negativno odločbo" ugotovi, da je taka pomoč nezdružljiva s skupnim trgom, in prepreči njeno izvajanje.

7 Člen 14 Uredbe št. 659/1999, ki se nanaša na vračilo nezakonite pomoči, določa:

„1. Če se v primerih nezakonite pomoči sprejmejo negativne odločbe, Komisija odloči, da mora zadevna država članica sprejeti vse potrebne ukrepe, da upravičenec vrne pomoč (v nadaljnjem besedilu ‚odločba o vračilu'). Komisija ne zahteva vračila pomoči, če bi bilo to v nasprotju s splošnim načelom prava Skupnosti.

2. Pomoč, ki se vrne na podlagi odločbe o vračilu, vključuje obresti po primerni obrestni meri, ki jo določi Komisija. Obresti se plačajo od datuma, ko je bila nezakonita pomoč na razpolago upravičencu, do datuma vračila.

3. Brez poseganja v odločbo Sodišča Evropskih skupnosti na podlagi člena [242 ES] se vračilo izvede nemudoma in skladno s postopki, določenimi v nacionalni zakonodaji zadevne države članice, če omogočajo takojšnje in učinkovito izvajanje odločbe Komisije. V ta namen in v primeru postopka pred državnimi sodišči zadevne države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe, ki so jim na voljo v teh pravnih sistemih, vključno z začasnimi ukrepi, brez poseganja v pravo Skupnosti."

8 Nujnost določitve zastaralnega roka, po izteku katerega ni več mogoče zahtevati vračila nezakonite pomoči, je navedena v uvodni izjavi 14 Uredbe št. 659/1999, ki določa: „ker je zaradi pravne varnosti primerno, da se določi desetletni zastaralni rok za nezakonito pomoč, po katerega izteku ni več mogoče odrediti vračila".

9 Pravila o zastaralnem roku in posledicah izteka tega roka so določena v členu 15 Uredbe št. 659/1999:

„1. Pooblastila Komisije zahtevati vračilo pomoči imajo desetletni zastaralni rok.

2. Zastaralni rok začne teči na dan, ko je dodeljena nezakonita pomoč upravičencu kot individualna pomoč ali kot pomoč v okviru sheme pomoči. Kakršen koli ukrep glede nezakonite pomoči, ki ga sprejme Komisija ali država članica na zahtevo Komisije, prekine zastaralni rok. Po vsaki prekinitvi začne rok teči znova. Zastaranje se zadrži tako dolgo, dokler je odločba Komisije v postopku pred Sodiščem Evropskih skupnosti.

3. Kakršna koli pomoč, pri kateri je zastaralni rok iztekel, se šteje kot veljavna pomoč.“

2. *Pravila o sprejemanju odločb Komisije*

10 Člen 219 ES določa pravila o sprejemanju odločb Komisije. V njem je navedeno:

„Komisija odloča z večino števila članov iz člena 213 [ES].

Komisija lahko veljavno zaseda le, če je na zasedanju navzoče s poslovnikom določeno število članov.“

11 Člen 1 Poslovnika Komisije (UL 2000, L 308, str. 26), ki se uporablja v obravnavanem primeru, določa:

„Komisija deluje kot kolegijski organ v skladu s tem poslovnikom ter v skladu s političnimi smernicami, ki jih določi predsednik.“

12 Člen 4 Poslovnika Komisije podrobno določa:

„Komisija odloča:

(a) na sejah

ali […]

(c) s pooblastitvijo v skladu s členom 13 […]“

13 Člen 13, drugi pododstavek, Poslovnika Komisije določa:

„[…] Komisija [lahko] po privolitvi predsednika naroči enemu ali več svojim članom, naj sprejmejo končno besedilo akta ali predloga, ki bo predložen drugim institucijam in katerega vsebina je bila določena v razpravi.“

Dejansko stanje

1. *Ustanovitev podjetja France Télécom*

14 Tožeča stranka, France Télécom SA, je delniška družba, ustanovljena v skladu s francoskim pravom, katere statutarni cilj je med drugim zagotavljanje vseh storitev elektronskih komunikacij v notranjih in mednarodnih odnosih, izvajanje nalog javne službe, po potrebi zlasti zagotavljanje javne vsesplošne telekomunikacijske storitve in obveznih storitev, vzpostavitev, razvoj in upravljanje vseh javnih elektronskih komunikacijskih omrežij ter vzpostavitev in upravljanje vseh omrežij za razširjanje radijskih, televizijskih ali multimedijskih storitev.

15 Do leta 1990 je bila za storitve, ki jih izvaja podjetje France Télécom, pristojna direkcija francoskega ministrstva za pošto in telekomunikacije (Ministère des Postes et Télécommunications (PTT)). Podjetje France Télécom je bilo kot pravna oseba javnega prava *sui generis* ustanovljeno 1. januarja 1991 na podlagi zakona 90-568 z dne 2. julija 1990 o organizaciji javne službe za pošto in telekomunikacije (JORF z dne 8. julija 1990, str. 8069). V skladu z zakonom 96-660 z dne 26. julija 1996 o državnem podjetju France Télécom (JORF z dne 27. julija 1996, str. 11398) je bilo podjetje France Télécom z 31. decembrom 1998 preoblikovano v državno podjetje, katerega več kot polovica osnovnega kapitala je bila ob nastanku dejanskega stanja v tem sporu v neposredni ali posredni državni lasti. Poslovanje podjetja France Télécom je tako urejal zakon 90-568, sicer pa so zanj veljali predpisi o delniških družbah, če niso bili v nasprotju z navedenim zakonom.

2. *Zavezanost podjetja France Télécom plačilu davka od dohodka iz dejavnosti*

Splošna ureditev davka od dohodka iz dejavnosti

16 Davek od dohodka iz dejavnosti je lokalni davek, katerega pravila so določena z zakonom in vključena v splošni davčni zakonik.

17 V skladu s členoma 1447-I in 1478-I splošnega davčnega zakonika davek od dohodka iz dejavnosti vsako leto plačajo fizične ali pravne osebe, ki do 1. januarja redno izvajajo samozaposlitveno dejavnost.

18 V skladu s členom 1448 navedenega zakonika se davek od dohodka iz dejavnosti določi glede na davčno sposobnost zavezancev, ocenjeno na podlagi ekonomskih meril ob upoštevanju obsega dejavnosti, ki jih izvajajo na ozemlju skupnosti prejemnice.

19 To pomeni, da je davek od dohodka iz dejavnosti davek, katerega osnova ni dobiček iz dejavnosti podjetja, temveč, ob nastanku dejanskega stanja v tem sporu, del vrednosti proizvodnih dejavnikov – kapitala in dela –, ki jih davčni zavezanec uporablja v vsaki občini, v kateri se davek odmeri.

20 Tako je v skladu s členom 1467(1) navedenega zakonika v različici, ki se je uporabljala za davke, odmerjene za obdobje 1994–2002, pri zavezancih za plačilo davka od dobička pravnih oseb osnovo za davek od dohodka iz dejavnosti sestavljala najemna vrednost

opredmetenih osnovnih sredstev, s katerimi je zavezanec razpolagal pri izvajanju poklicne dejavnosti v referenčnem obdobju, in iz dela plač, izplačanih v referenčnem obdobju.

21 V skladu s členom 1467 A splošnega davčnega zakonika je referenčno obdobje iz točke 20 zgoraj predzadnje leto pred letom obdavčitve, če poslovno leto sovpada s koledarskim letom, v nasprotnem primeru pa poslovno leto, ki se je končalo v predzadnjem letu pred letom obdavčitve.

22 Člen 1473 splošnega davčnega zakonika podrobno določa, da se davek od dohodka iz dejavnosti odmeri v vsaki občini, v kateri ima zavezanec v lasti prostore in zemljišča, in sicer na podlagi najemne vrednosti tamkajšnjega premoženja in plač osebja.

23 Davčne osnove mora na podlagi člena 1477 splošnega davčnega zakonika prijaviti zavezanec.

24 Stopnje, ki se uporabljajo za davčne osnove, vsako leto izglasujejo posvetovalne skupščine skupnosti, ki jim je ta davek namenjen – to so v glavnem mestni sveti, generalni sveti in regionalni sveti –, in sicer pod pogoji iz člena 1636 B e in naslednjih splošnega davčnega zakonika.

Pravila, ki se uporabljajo za podjetje France Télécom

Načelo zavezanosti za plačilo davkov iz splošnega prava

25 Poglavje IV zakona 90-568, na podlagi katerega sta bili ustanovljeni podjetji France Télécom (glej točko 15 zgoraj) in La Poste, vsebuje posebne določbe na področju obdavčenja.

26 Člen 18 navedenega zakona določa, da je podjetje France Télécom ob upoštevanju izjem iz členov 19 in 21 zavezano plačilu davkov in dajatev pod pogoji iz člena 1654 splošnega davčnega zakonika. Ta določba pomeni, da je podjetje France Télécom pod pogoji iz splošnega prava načeloma zavezano plačilu vseh vrst davkov in dajatev, h katerim bi bila zavezana zasebna podjetja, ki bi izvajala enake dejavnosti.

Pavšalna dajatev

27 V členu 19 je navedeno prvo, začasno odstopanje od tega načela. Podjetje France Télécom je bilo namreč v skladu s to določbo do 1. januarja 1994 zavezano samo plačilu davkov in dajatev, ki jih je dejansko nosila država. Podjetje France Télécom zato zlasti ni bilo zavezano niti plačilu davka od dobička pravnih oseb niti plačilu lokalnih davkov, med katerimi je davek od dohodka iz dejavnosti. V zameno za to je moralo podjetje France Télécom za obdobje 1991–1993 plačati prispevek, ki je bil vsako leto določen s finančnim zakonom, in sicer do zneska, katerega osnova je bila pred diskontiranjem enaka preostalemu znesku dodatnega proračuna telekomunikacij za leto 1989 (v nadaljevanju: pavšalna dajatev).

Posebna ureditev obdavčenja

28 Člen 21 zakona 90-568 se je nanašal na ureditev, ki se je za podjetji France Télécom in La Poste od leta 1994 uporabljala na področju lokalnih davkov.

29 Iz določb člena 21, točka I, zakona 90-568 je izhajalo, da je bilo podjetje France Télécom od leta 1994, z odstopanjem od člena 1473 splošnega davčnega zakonika (glej točko 22 zgoraj), zavezano plačilu davka v kraju glavnega sedeža.

30 Davek, katerega osnove so se izračunale glede na splošna pravila iz splošnega davčnega zakonika (člen 21, točka I 2), se je odmeril z uporabo nacionalne tehtane povprečne stopnje, dobljene na podlagi stopenj, ki so jih v predhodnem letu izglasovale vse lokalne skupnosti (člen 21, točka I 4).

31 Poleg tega se je za podjetje France Télécom namesto 8-odstotne uporabljala 1,9-odstotna stopnja iz naslova stroškov upravljanja, tj. dodatni znesek, ki ga je država pobrala kot nadomestilo za stroške davčnih služb pri določitvi seznama davčnih zavezancev in izterjavi davka od dohodka iz dejavnosti v korist lokalnih skupnosti.

32 Davčne prihodke je bilo treba nakazati državi, del, ki je presegal prispevek, plačan za leto 1994, ki se vsako leto prilagodi glede na spreminjanje indeksa cen življenjskih potrebščin, pa izravnalnemu skladu za davek od dohodka iz dejavnosti (Fonds national de péréquation de la taxe professionnelle) (člen 21, točka I 6).

33 Ta posebna pravila obdavčenja z davkom od dohodka iz dejavnosti (v nadaljevanju: posebna ureditev obdavčenja) so bila vključena v člen 1635e splošnega davčnega zakonika. S posebno ureditvijo obdavčenja ni bilo določeno, kdaj se bo ta prenehala uporabljati.

34 Kljub temu se je na podlagi člena 29 zakona 2002-1575 z dne 30. decembra 2002 o finančnem zakonu za leto 2003 posebna ureditev obdavčenja za podjetje France Télécom prenehala uporabljati ob odmeri davkov za leto 2003.

3. *Upravni postopek*

35 Association des collectivités territoriales pour le retour de la taxe professionnelle de France Télécom et de La Poste dans le droit commun (Združenje ozemeljskih skupnosti za vrnitev davka od dohodka iz dejavnosti podjetij France Télécom in La Poste v splošno pravo) je 13. marca 2001 pri Komisiji vložilo pritožbo, v kateri je navedlo, da posebna ureditev obdavčenja pomeni državno pomoč, ki je nezdružljiva s skupnim trgom. Pritožnik se je med drugim skliceval na izgubo prihodkov, ki so jo nekatere občine utrpele zaradi uporabe nacionalne tehtane povprečne stopnje.

36 Komisija se je na podlagi te pritožbe 28. junija 2001 odločila, da bo sprožila postopek za predhodno preučitev posebne ureditve obdavčenja, in je Francoski republiki poslala zahtevo za informacije v zvezi s tem.

37 Francoska republika je na zahtevo za informacije odgovorila z dopisom z dne 26. septembra 2001, v katerem je navedla, da posebna ureditev obdavčenja ne pomeni državne pomoči, saj podjetju France Télécom ne daje nikakršne ugodnosti in ne povzroča nikakršne izgube sredstev za državo.

38 Komisija se je 30. januarja 2003 odločila, da bo sprožila formalni postopek preiskave iz člena 88(2) ES, in sicer zlasti v zvezi z oprostitvijo plačila davka od dohodka iz dejavnosti, ki je je bilo podjetje France Télécom deležno med letoma 1991 in 1993, in posebno ureditvijo obdavčenja (v nadaljevanju: odločitev o sprožitvi postopka). Francoska republika je bila o odločitvi o sprožitvi postopka uradno obveščena z dopisom z dne 31. januarja 2003. Komisija je na prošnjo francoskih organov 7. marca 2003 poslala popravljeno različico te odločitve. Komisija je v odločitvi o sprožitvi postopka ocenila, da je bilo podjetje France Télécom od leta 1994 deležno

ugodnosti v višini približno 1 milijarde francoskih frankov (FRF) na leto (odstavka 73 in 74). Odločitev o sprožitvi postopka je bila objavljena 12. marca 2003 (UL C 57, str. 5).

39 Francoska republika je 4. aprila 2003 in nato 15. maja 2003 predložila pripombe k odločitvi o sprožitvi postopka. Francoski organi so med drugim izpodbijali ocenjeni znesek pomoči in navedli, da je treba posebno ureditev obdavčenja za podjetje France Télécom obravnavati kot celoto in da bi zato morala Komisija pri preučitvi upoštevati znesek pavšalne dajatve, ki je bila podjetju France Télécom odmerjena za obdobje 1991–1993. Francoska republika je še menila, da ureditev obdavčenja podjetja France Télécom na splošno ni bila davčna oprostitev, temveč davek, uveden na podlagi posebnih podrobnih pravil, ki niso povezana z vprašanjem državnih pomoči. Francoski organi so v tem dopisu predstavili tudi prvi teoretični izračun (v nadaljevanju: ocena z dne 15. maja 2003) na podlagi grobih statističnih podatkov, ki je pokazal, da je bilo podjetju France Télécom za obdobje 1991–2002 odmerjenega za 1,4 milijarde EUR preveč davka (brez diskontiranja).

40 Komisija je po odločitvi o sprožitvi postopka med 21. marcem in 30. aprilom 2003 prejela pripombe enajstih zainteresiranih tretjih strank. Podjetje France Télécom pa na tej stopnji ni predložilo pisnih pripomb. Te pripombe so bile Francoski republiki poslane z dopisom z dne 16. maja 2003. Francoski organi so svoje pripombe nanje predložili z dopisoma z dne 30. junija in 29. julija 2003.

41 Komisija je nato od več zainteresiranih tretjih strank prejela nove informacije. Od Francoske republike je z dopisom z dne 11. septembra 2003 zahtevala dodatna pojasnila. Francoski organi so na to zahtevo odgovorili 20. oktobra 2003. Nova zahteva za informacije je bila Francoski republiki poslana z dopisom z dne 11. novembra 2003, nanjo pa je bilo odgovorjeno z dopisom z dne 4. decembra 2003. Komisija je novo zahtevo za informacije predložila z dopisom z dne 12. januarja 2004.

42 Sestanek med predstavniki Komisije, Francoske republike in podjetja France Télécom je potekal 22. januarja 2004.

43 Francoska republika je v dopisu z dne 26. januarja 2004 Komisiji sporočila dejanski znesek prispevka davka od dohodka iz dejavnosti, ki je bil podjetju France Télécom odmerjen za leto 2003. Ta znesek je bil nižji od izračunov, na katerih je temeljila ocena z dne 15. maja 2003.

44 Komisija je z dopisom z dne 2. februarja 2004 na Francosko republiko naslovila novo zahtevo za informacije, ta pa ji je odgovorila z dopisom z dne 16. februarja 2004.

45 Zainteresirane tretje stranke so med 19. marcem in 26. majem 2004 predložile nove pripombe. Te so bile Francoski republiki poslane 3. maja in 14. junija 2004.

46 Komisija je 1. junija 2004 na Francosko republiko naslovila zahtevo za informacije o morebitnih drugih davkih poleg davka od dohodka iz dejavnosti in davka od dobička pravnih oseb, katerih plačila naj bi bilo podjetje France Télécom oproščeno v obdobju 1991–1993.

47 Predstavniki Francoske republike so 16. junija 2004 na sestanku s predstavniki Komisije in predstavniki podjetja France Télécom predložili predhodni odgovor na vprašanje iz dopisa z dne 1. junija 2004.

48 Podjetje France Télécom je pripombe predložilo 22. junija 2004.

49 Sestanek med predstavniki Komisije, Francoske republike in podjetja France Télécom je potekal 23. junija 2004.

50 Podjetje France Télécom je nove pisne pripombe predložilo 30. junija in 2. julija 2004.

51 Francoska republika je s telefaksom z dne 5. julija 2004 predložila nov teoretični izračun finančnih posledic uporabe ureditve obdavčenja podjetja France Télécom z davkom od dohodka iz dejavnosti v obdobju 1991–2002, pri čemer je poudarila, da so njene ocene približne (v nadaljevanju: ocena z dne 5. julija 2004). S to novo oceno, izračunano na podlagi prispevka davka od dohodka iz dejavnosti, ki je bil podjetju France Télécom dejansko odmerjen za leto 2003, se je pokazalo, da je bilo podjetju France Télécom v tem obdobju odmerjenega za več kot 1,7 milijarde EUR preveč davka, brez diskontiranja.

52 Francoska republika je 13., 15., 16. in 19. julija 2004 poslala dve pojasnili in dodatne informacije, ki so se nanašale zlasti na metodo za izračun ocene z dne 5. julija 2004.

4. *Izpodbijana odločba*

53 Kolegij članov Komisije je 19. in 20. julija 2004 na 1667. sestanku odobril osnutek odločbe, s katero je bilo ugotovljeno, da je podjetje France Télécom zaradi posebne ureditve obdavčenja v obdobju 1994–2002 prejemalo državno pomoč (v nadaljevanju: zadevna pomoč), in komisarja za konkurenco pooblastil, da po pravno-jezikovnem pregledu v soglasju s predsednikom sprejme dokončno različico odločbe v francoščini kot verodostojnem jeziku.

54 Komisija je 2. avgusta 2004 sprejela Odločbo C(2004) 3061 konč. o državni pomoči Francije za France Télécom (v nadaljevanju: izpodbijana odločba). Francoska republika je bila o odločbi uradno obveščena 3. avgusta 2004. Različica izpodbijane odločbe, o kateri je bila uradno obveščena Francoska republika, se je nekoliko razlikovala od različice, ki jo je kolegij članov Komisije odobril 20. julija istega leta.

55 Podjetje France Télécom je 8. septembra 2004 Komisijo zaprosilo, naj mu pošlje osnutek izpodbijane odločbe, ki ga je odobril kolegij članov Komisije, in različico izpodbijane odločbe, ki je bila poslana Francoski republiki.

56 Službe generalnega sekretariata Komisije so z dopisom z dne 14. septembra 2004 potrdile prejem te prošnje in podjetje France Télécom obvestile, da mu bo odgovor poslan v 15 delovnih dneh, v skladu z Uredbo Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL L 145, str. 43).

57 Ker Komisija ni odgovorila, je podjetje France Télécom 28. oktobra 2004 vložilo potrdilno prošnjo na podlagi člena 7(4) Uredbe št. 1049/2001.

58 Zaprošena dokumenta sta bila podjetju France Télécom poslana 11. novembra 2004.

59 Komisija je 19. januarja 2005 Francoski republiki poslala popravek, s katerim je popravila besedilo, odobreno 19. in 20. julija 2004.

60 Popravljena različica izpodbijane odločbe je bila v *Uradnem listu Evropske unije* objavljena 14. oktobra 2005 pod oznako 2005/709/ES (UL 2005, L 269, str. 30).

61 Komisija je v izpodbijani odločbi najprej menila, da se za pavšalno dajatev iz člena 19 zakona 90-568 za obdobje med letoma 1991 in 1993 lahko šteje, da je nadomestila davek od dohodka iz dejavnosti, ki bi ga bilo treba sicer plačati za to obdobje. Zato naj oprostitev plačila davka od dohodka iz dejavnosti v tem obdobju ne bi pomenila državne pomoči (uvodne izjave od 22 do 33 in 53).

62 Po drugi strani je Komisija menila, da je bila s posebno ureditvijo obdavčenja, ki se je uporabljala v obdobju 1994–2002, uvedena državna pomoč v višini razlike med davkom, ki bi ga moralo podjetje France Télécom plačati pod pogoji splošnega prava, in zneskom prispevkov davka od dohodka iz dejavnosti, ki so mu bili dejansko odmerjeni (v nadaljevanju: razlika v obdavčitvi). Ta nova pomoč, ki se je izvajala nezakonito ob kršitvi člena 88(3) ES, naj bi bila tudi nezdružljiva s skupnim trgom. Zato bi jo bilo treba vrniti (uvodne izjave od 34 do 53 izpodbijane odločbe).

63 Komisija je opredelitev posebne ureditve obdavčenja kot državne pomoči v smislu člena 87(1) ES takole utemeljila.

64 Prvič, Komisija je navedla razloge, zaradi katerih je menila, da je treba zavrniti trditev francoskih organov, da se je ugodnost, ugotovljena za obdobje 1994–2002, več kot izravnala z zneskom pavšalne dajatve, ki jo je moralo podjetje France Télécom plačevati v obdobju 1991–1993 (uvodne izjave od 35 do 41 izpodbijane odločbe).

65 Najprej, Komisija je navedla, da sta bili z zakonom 90-568 uvedeni dve zaporedni in ločeni ureditvi obdavčenja: na eni strani sistem oprostitve, ki se je uporabljal v obdobju 1991–1993, pri čemer je davke iz splošnega prava, med katerimi je bil davek od dohodka iz dejavnosti, zamenjala pavšalna dajatev; in na drugi strani posebna in odstopajoča ureditev, na podlagi katere je bilo odmerjenega premalo davka od dohodka iz dejavnosti in ki se je sprva uporabljala od leta 1994, odpravljena pa je bila ob odmeri davka za leto 2003 (uvodni izjavi 36 in 38 izpodbijane odločbe).

66 Dalje, Komisija je v uvodni izjavi 37 izpodbijane odločbe navedla, da v skladu s sodno prakso pomoč nekemu podjetju ne more biti uravnotežena z neko posebno obremenitvijo istega podjetja (sodba Sodišča z dne 2. julija 1974 v zadevi Italija proti Komisiji, 173/73, Recueil, str. 709).

67 Komisija je zato menila, da ne more priznati izravnave med razliko v obdavčitvi, ki je je bilo podjetje France Télécom deležno v obdobju 1994–2002, in pavšalno dajatvijo, plačano v obdobju 1991–1993, ki z davkom od dohodka iz dejavnosti ni bila posebej povezana niti na podlagi zakona 90-568 niti na podlagi podrobnih pravil za njegov izračun (uvodna izjava 38 izpodbijane odločbe).

68 Komisija je še menila, da je zadevna pavšalna dajatev bolj kot obdavčitvi podobna nakazilu udeležbe pri dobičku lastniku kapitala. V teh okoliščinah bi se lahko Komisija le izjemoma strinjala, da se je s to dajatvijo izravnala popolna oprostitev plačila davka od dohodka iz dejavnosti, ki je je bilo podjetje France Télécom deležno v obdobju 1991–1993. Po drugi strani pa bi lahko na podlagi običajne uporabe prava sklepali, da ta oprostitev pomeni državno pomoč, katere znesek bi bilo treba prišteti znesku razlike v obdavčitvi, ki je je bilo podjetje France Télécom deležno od leta 1994 na podlagi posebne ureditve obdavčenja (uvodni izjavi 38 in 39 izpodbijane odločbe).

69 Nazadnje, Komisija je menila, da bi sklepanje, da je treba zneske, ki jih je podjetje France Télécom med letoma 1991 in 1993 nakazalo v korist države, izravnati z nižjo obdavčitvijo, ki je je bilo podjetje France Télécom deležno po letu 1994, pomenilo, da je

treba presežek davka, ki je bil glede na splošno pravo podjetju France Télécom odmerjen v obdobju 1991–1993, na novo opredeliti kot davčni kredit, kar pa ne izhaja iz zakona 90-568. Ta naknadna teoretična utemeljitev naj ne bi bila niti v skladu z običajno uporabo francoskih davčnih predpisov, temveč naj bi bil njen edini namen izogniti se vračilu državne pomoči, dodeljene podjetju France Télécom (uvodna izjava 40 izpodbijane odločbe).

70 Drugič, Komisija je menila, da razlika v obdavčitvi podjetju France Télécom prinaša ugodnost, dodeljeno s sredstvi, ki bi morala biti del državnega proračuna, zato pomeni državno pomoč (uvodna izjava 42 izpodbijane odločbe).

71 Tretjič, Komisija je v uvodnih izjavah 43 in 44 izpodbijane odločbe navedla, da v fazi odločbe o ugotovitvi obstoja državne pomoči ne more upoštevati trditve Francoske republike, da bi bilo treba pri določitvi neto ugodnosti, ki je je bilo deležno podjetje France Télécom, upoštevati znižanje osnov za davek od dobička pravnih oseb zaradi plačila višjih zneskov iz naslova davka od dohodka iz dejavnosti (sodba Sodišča prve stopnje z dne 8. junija 1995 v zadevi Siemens proti Komisiji, T-459/93, Recueil, str. II-1675).

72 Četrtič, Komisija je zavrnila trditev Francoske republike, da zadevne pomoči ni mogoče izterjati zaradi uporabe pravil o zastaranju iz člena 15 Uredbe št. 659/1999, saj je menila, da je zadevna pomoč nova pomoč in ne veljavna pomoč (uvodna izjava 45).

73 Na prvem mestu je Komisija navedla, da iztek zastaralnega roka iz člena 15 Uredbe št. 659/1999 ne pomeni, da nova pomoč postane veljavna pomoč, ampak samo, da Komisija ne more zahtevati vračila pomoči, dodeljenih več kot deset let pred datumom zastaranja (uvodne izjave od 46 do 48 izpodbijane odločbe).

74 Na drugem mestu Komisija navaja, da je bila z zakonom 90-568 uvedena shema pomoči in da se lahko morebitno zastaranje nanaša samo na pomoč, dodeljeno v okviru te sheme, ne pa na samo shemo. Rok naj bi torej začel teči na dan, ko je bila posamezna pomoč dejansko dodeljena podjetju France Télécom, torej vsako leto na datum, ko je davek od dohodka iz dejavnosti zapadel v plačilo (uvodna izjava 49 izpodbijane odločbe).

75 Na tretjem mestu, Komisija je dodala, da je bil zastaralni rok prekinjen zaradi zahteve za informacije, ki je bila na Francosko republiko naslovljena 28. junija 2001 (uvodna izjava 50 izpodbijane odločbe).

76 Na podlagi tega je Komisija ugotovila, da je treba zadevno pomoč vrniti v celoti, ker je bila prva ugotovljena pomoč dodeljena za leto 1994, tj. manj kot deset let pred 28. junijem 2001 (uvodna izjava 51 izpodbijane odločbe).

77 Petič, Komisija je navedla, da francoski organi niso navedli nobene natančne trditve, da bi dokazali združljivost zadevne pomoči s skupnim trgom, in da ne vidi nobene pravne podlage za to, da bi se lahko zadevna pomoč razglasila za združljivo s skupnim trgom (uvodna izjava 52).

78 Zato je Komisija v uvodni izjavi 53 izpodbijane odločbe presodila, prvič, da ureditev davka od dohodka iz dejavnosti, ki se je za podjetje France Télécom uporabljala v obdobju 1991–1993, ni pomenila državne pomoči, da pa je, drugič, razlika v obdavčitvi, ki je je bilo podjetje France Télécom zaradi posebne ureditve obdavčenja deležno v obdobju 1994–2002, pomenila državno pomoč, ki je bila nezdružljiva s skupnim trgom in se je izvajala nezakonito, zato jo je treba vrniti.

79 Vendar naj natančnega zneska, ki bi ga bilo treba vrniti, ne bi bilo mogoče določiti, ker so francoski organi v okviru upravnega postopka predložili različne podatke. Komisija je ocenila, da znesek pomoči, ki jo je treba vrniti – brez obresti –, znaša med 798 milijoni EUR in 1,14 milijarde EUR (uvodne izjave od 54 do 59).

80 Komisija se je v uvodni izjavi 54 izpodbijane uredbe sklicevala na poročilo, ki ga je novembra 2001 francoskemu parlamentu predložila generalna davčna uprava in v katerem je bilo navedeno, da bi „takojšnja normalizacija pogojev obdavčitve France Télécom v zvezi z davkom od dohodka iz dejavnosti ob nespremenjeni stopnji vodila k previsoki obdavčitvi podjetja za okoli 198 milijonov EUR“.

81 Komisija se je poleg tega oprla na oceno z dne 15. maja 2003, katere rezultati so v obliki preglednice navedeni v uvodni izjavi 54 izpodbijane odločbe. Glede na podatke, ki jih je poslala Francoska republika, naj bi teoretični skupni davek podjetja France Télécom za obdobje 1994–2002 po splošnem pravu znašal 8,362 milijarde EUR. Skupni davek, ki je bil podjetju za navedeno obdobje dejansko odmerjen v skladu s posebno ureditvijo obdavčenja, naj bi znašal 7,222 milijarde EUR. Razlika v obdavčitvi, ki naj bi je bilo podjetje France Télécom deležno v obdobju 1994–2002, naj bi torej znašala 1,14 milijarde EUR.

82 Komisija je še navedla, da so ji francoski organi z dopisom z dne 29. januarja 2004 sporočili znesek davka, ki je bil podjetju France Télécom v skladu s splošnim pravom odmerjen za leto 2003 (773 milijonov EUR), in potrdili ustreznost ocene z dne 15. maja 2003 (uvodna izjava 55 izpodbijane odločbe). Zanesljivost teh številk naj bi francoski organi izpodbijali šele na sestankih 16. in 23. junija 2003 (uvodni izjavi 56 in 57 izpodbijane odločbe).

83 Francoski organi naj bi 5. julija 2004 predložili novo oceno. Z njo naj bi bili dobljeni drugačni rezultati, ki so v obliki preglednice povzeti v uvodni izjavi 58 izpodbijane odločbe. Teoretični skupni davek podjetja France Télécom za obdobje 1994–2002 naj

bi po splošnem pravu znašal 8,02 milijarde EUR. Razlika v obdavčitvi, ki naj bi je bilo podjetje France Télécom deležno v obdobju 1994–2002, naj bi torej znašala 798 milijonov EUR.

84 Ker so francoski organi med upravnim postopkom poslali nasprotujoče si podatke, je Komisija ugotovila, da ne more določiti zneska, ki ga je treba vrniti, saj naj bi ta znašal med 798 milijonov EUR in 1,14 milijarde EUR, povečano za obresti. Komisija je menila, da morajo natančni znesek, ki ga je treba vrniti, v skladu z obveznostjo lojalnega sodelovanja določiti francoski organi, in sicer v fazi izvajanja izpodbijane odločbe (uvodni izjavi 59 in 60 izpodbijane odločbe).

85 Na podlagi navedenega je v izreku izpodbijane odločbe določeno:

„Člen 1

Državna pomoč, ki jo je [Francoska republika] v nasprotju s členom 88(3) […] ES podelila France Télécom z režimom davka od dohodka iz dejavnosti, ki je za to podjetje odmerjen v obdobju od 1. januarja 1994 do 31. decembra 2002 […], je nezdružljiva s skupnim trgom.

Člen 2

1. [Francoska republika] ukrene vse potrebno, da France Télécom vrne pomoč, določeno v členu 1.

2. Vračilo se izvede nemudoma, v skladu s postopki državnega prava, če le omogočajo takojšnje in učinkovito izvajanje te odločbe.

3. Pomoči, ki jih je treba vrniti, vključujejo obresti od datuma, ko so bile na razpolago upravičencu, do datuma vračila.

[…]

Člen 3

[Francoska republika] v roku dveh mesecev, ki se štejeta od datuma objave te odločbe, obvesti Komisijo o ukrepih, ki jih namerava sprejeti in jih je že sprejela za njeno izvajanje. Za ta namen [Francoska republika] uporabi vprašalnik, ki je priložen tej odločbi.

Člen 4

Ta odločba je naslovljena na Francosko republiko.“

86 Komisija je 25. oktobra 2006 vložila tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti, s katero je predlagala, naj Sodišče ugotovi, da Francoska republika ni izpolnila obveznosti iz členov 2 in 3 navedene odločbe, člena 249, četrti odstavek, ES ter člena 10 ES, ker izpodbijane odločbe ni izvršila v predpisanem roku.

87 Sodišče je s sodbo z dne 18. oktobra 2007 v zadevi Komisija proti Franciji (C-441/06, ZOdl., str. I-8887) razsodilo, da je tožba Komisije utemeljena.

Postopek in predlogi strank

88 Francoska republika je 13. oktobra 2004 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložila tožbo, vpisano pod opravilno številko T-427/04.

89 Podjetje France Télécom je 10. januarja 2005 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložilo tožbo, vpisano pod opravilno številko T-17/05.

90 Podjetje France Télécom je z vlogo, vpisano pri sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 23. maja 2008, na podlagi člena 50(1) Poslovnika Sodišča prve stopnje predlagalo združitev zadev T-427/04 in T-17/05 za namene ustnega postopka in izdaje sodbe.

91 Komisija in Francoska republika sta pripombe glede tega predloga predložili 16. oziroma 19. junija 2008.

92 Zadevi T-427/04 in T-17/05 sta bili s sklepom predsednika tretjega senata Sodišča prve stopnje z dne 19. septembra 2008 v skladu s členom 50 Poslovnika združeni za namene ustnega postopka in izdaje sodbe.

93 Sodišče prve stopnje (tretji senat) je na podlagi poročila sodnika poročevalca strankam poslalo pisna vprašanja o posledicah zgoraj v točki 87 navedene sodbe Komisija proti Franciji za obravnavani združeni zadevi in o nadaljnjih ukrepih strank iz te sodbe ter se odločilo začeti ustni postopek.

94 Stranke so na pisna vprašanja Sodišča prve stopnje odgovorile v predpisanih rokih. Francoska republika je med drugim navedla, da se odpoveduje petemu tožbenemu razlogu.

95 Stranke so na obravnavi 18. novembra 2008 ustno podale stališča in odgovorile na vprašanja Sodišča prve stopnje.

96 Sodišče prve stopnje (tretji senat) je s sklepom z dne 24. marca 2009 vnovič začelo ustni postopek, da bi Komisiji postavilo vprašanja in da bi lahko tožeči stranki predložili

pripombe na njene odgovore. Komisija in podjetje France Télécom sta odgovor in pripombe predložila v predpisanih rokih.

97 Francoska republika in podjetje France Télécom Sodišču prve stopnje predlagata, naj:

– razglasi ničnost izpodbijane odločbe;

– Komisiji naloži plačilo stroškov.

98 Komisija Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

– tožbi zavrne kot neutemeljeni;

– tožečima strankama naloži plačilo stroškov.

Pravo

1. *Povzetek tožbenih razlogov za razglasitev ničnosti*

99 Francoska republika v utemeljitev tožbe navaja štiri tožbene razloge. Prvi se nanaša na to, da je Komisija storila očitno napako pri presoji in napačno uporabila pravo, s tem ko je menila, da je bila s posebno ureditvijo obdavčenja, ki se je uporabljala v obdobju 1994–2002, podjetju France Télécom dodeljena ugodnost. Z drugim tožbenim razlogom Francoska republika navaja kršitev svojih pravic do obrambe. V okviru tretjega tožbenega razloga Francoska republika trdi, da je bil v izpodbijani odločbi z naložitvijo vračila zadevne pomoči kršen člen 15 Uredbe št. 659/1999. Četrti tožbeni razlog, naveden podredno, se nanaša na to, da je bilo v izpodbijani odločbi z naložitvijo vračila zadevne pomoči kršeno načelo varstva upravičenih pričakovanj.

100 Podjetje France Télécom v utemeljitev tožbe navaja pet tožbenih razlogov. Prvi tožbeni razlog se nanaša na kršitev njegovih pravic do obrambe. Z drugim tožbenim razlogom, razdeljenim na dva dela, podjetje France Télécom trdi, da je Komisija v izpodbijani odločbi storila tri očitne napake pri presoji in napačno uporabila pravo, s tem ko je menila, da mu je bila dodeljena ugodnost. Tretji tožbeni razlog se nanaša na kršitev člena 15 Uredbe št. 659/1999. Četrti tožbeni razlog, ki se nanaša na kršitev člena 14 navedene uredbe, je razdeljen na dva dela. Prvi del se nanaša na kršitev načela varstva upravičenih pričakovanj, ker ukrep, katerega vračilo se zahteva, ni pomenil državne pomoči, drugi del pa se nanaša na kršitev načela pravne varnosti, ker zneska pomoči, ki ga je treba vrniti, ni mogoče izračunati. V okviru petega tožbenega razloga podjetje France Télécom trdi, da spremembe, razen pravopisnih ali slovničnih, ki jih je član Komisije, pristojen za konkurenco, vnesel v izpodbijano odločbo, potem ko jo je kolegij članov Komisije že potrdil, pomenijo kršitev pravil o sprejemanju odločb Komisije.

101 Sodišče prve stopnje meni, da je treba najprej preučiti peti tožbeni razlog, ki ga je navedlo podjetje France Télécom in se nanaša na kršitev pravil o sprejemanju odločb Komisije.

2. *Upoštevanje pravil o sprejemanju odločb Komisije*

Trditve strank

102 V okviru petega tožbenega razloga podjetje France Télécom meni, da je Komisija kršila načelo kolegialnosti, ker je člana, pristojnega za konkurenco, pooblastila za „pravno-jezikovni pregled“ končnega besedila izpodbijane odločbe in ker ni preverila, kako se je to pooblastilo uporabilo.

103 Kot je navedlo podjetje France Télécom, načelo kolegialnosti, ki izhaja iz člena 219 ES, temelji na enakosti članov Komisije pri odločanju. Ko kolegij članov Komisije formalno sprejme odločbo, so torej v njenem besedilu dovoljene samo povsem pravopisne ali slovnične prilagoditve, vse druge spremembe pa so v izključni pristojnosti navedenega kolegija (sodba Sodišča z dne 15. junija 1994 v zadevi Komisija proti BASF in drugim, C-137/92 P, Recueil, str. I-2555, točka 68).

104 Podjetje France Télécom trdi, da se ta pravila v obravnavanem primeru niso upoštevala, saj primerjava med različico, ki jo je kolegij članov Komisije odobril na 1667. sestanku 20. julija 2004, in različico, o kateri je bila Francoska republika uradno obveščena 3. avgusta 2004, razkriva dve pomembni spremembi, ki naj bi bili mnogo več kot samo pravopisni in slovnični prilagoditvi.

105 Prvič, uvodna izjava 55 različice iz uradnega obvestila o izpodbijani odločbi naj bi vsebovala naslednji stavek, ki naj ga ne bi bilo v različici, ki jo je odobril kolegij:

„Komisija ugotavlja, da dopis z dne 29. januarja 2004 potrjuje ustreznost ocenjevalne metode iz dopisa z dne 15. maja 2003."

106 Drugič, v uvodni izjavi 59 različice iz uradnega obvestila o izpodbijani odločbi naj bi bil črtan izraz „okviren", ki se nanaša na razpon zneska zadevne pomoči.

107 Ti spremembi naj bi zadevali temeljne pravne vidike izpodbijane odločbe, in sicer zanesljivost ocenjevalne metode, ki jo je uporabila Komisija, čeprav je kolegij članov menil, da ni mogoče določiti dokončnega zneska ali razpona. Podjetje France Télécom je v odgovor na pisna vprašanja, ki jih je Sodišče prve stopnje postavilo po vnovičnem začetku ustnega postopka, navedlo, da je bil izraz „okviren" izrecno dodan med razpravo kolegija. Po drugi strani naj bi bil stavek, dodan v uvodni izjavi 55 sprejete različice izpodbijane odločbe, iz katerega naj bi bilo razvidno, da je Francoska republika priznala ustreznost metod za oceno ugodnosti, ki naj bi je bilo deležno podjetje France Télécom, vsebinsko napačen element, ki ga ni bilo v besedilu, ki ga je odobril kolegij. Zaradi spreminjanja odločbe naj bi se ob kršitvi „načela kolegialnosti" spremenil njen pomen.

108 Podjetje France Télécom v repliki navaja, da Komisija v skladu s sodno prakso Sodišča prve stopnje po vložitvi dokumenta o začetku postopka ni mogla samo s popravkom za nazaj odpraviti bistvene napake v izpodbijani odločbi.

109 Komisija trdi, da so ugotovljene razlike med besedilom, ki ga je odobril kolegij, in različico iz uradnega obvestila o izpodbijani odločbi brezpredmetne, saj ne vplivajo na njen pomen. V vsakem primeru naj bi bil 19. januarja 2005 sprejet popravek, o katerem naj bi bila Francoska republika uradno obveščena še isti dan in s katerim naj bi se besedilo različice iz uradnega obvestila o izpodbijani odločbi uskladilo z osnutkom odločbe, ki ga je kolegij članov Komisije odobril na 1667. sestanku.

110 Komisija je razlike med osnutkom odločbe, ki ga je odobril kolegij članov Komisije, in različico, o kateri je bila uradno obveščena Francoska republika, na obravnavi pojasnila z dejstvom, da se je „pravno-jezikovni pregled“, potem ko so člani Komisije odobrili osnutek, po pomoti nanašal na drug dokument, kot je bil predložen kolegiju.

111 Komisija je v odgovor na pisna vprašanja, ki jih je Sodišče prve stopnje postavilo po vnovičnem začetku ustnega postopka, najprej navedla, da je kolegij njenih članov 19. in 20. julija 2004 odobril načelno besedilo in člana, pristojnega za konkurenco, pooblastil, da v soglasju s predsednikom pripravi dokončno različico izpodbijane odločbe in jo sprejme.

112 Dalje je trdila, da član, pristojen za konkurenco, ni presegel okvira pooblastila, ki mu ga je dodelil kolegij, saj formalne razlike med osnutkom odločbe, odobrenim na sestankih 19. in 20. julija 2004, in različico izpodbijane odločbe, sprejeto 2. avgusta 2004, niso vplivale niti na dejansko stanje niti na pravno razlogovanje, na katerih je temeljila izpodbijana odločba.

113 Nazadnje je navedla, da pravno ni bil potreben nikakršen popravek, saj je bila izpodbijana odločba v različici z dne 2. avgusta 2004 sprejeta zakonito. Kot navaja

Komisija, je imela kljub temu pravico, da popravi besedilo osnutka, ki ga je kolegij odobril 20. julija 2004, kar naj bi storila s popravkom z dne 19. julija 2005, ki naj bi ga kolegij odobril posebej.

Presoja Sodišča prve stopnje

114 Ni sporno, da je kolegij članov Komisije na sestanku 19. in 20. julija 2004 odobril obrazložen osnutek odločbe, v katerem je bilo ugotovljeno, da je zadevna pomoč nezakonita in nezdružljiva s skupnim trgom, in v katerem je bilo naloženo njeno vračilo. Poleg tega je kolegij člana, pristojnega za konkurenco, pooblastil, da po „pravno-jezikovnem pregledu“ v soglasju s predsednikom sprejme dokončno različico odločbe v francoščini kot verodostojnem jeziku. Izpodbijana odločba je bila nato sprejeta 2. avgusta 2004, Francoska republika pa je bila o njej uradno obveščena 3. avgusta 2004.

115 Stranke se strinjajo, pa tudi iz spisovne dokumentacije izhaja, da se je različica izpodbijane uredbe, o kateri je bila Francoska republika uradno obveščena 3. avgusta 2004, nekoliko razlikovala od besedila, ki ga je kolegij članov Komisije odobril na sestankih 19. in 20. julija istega leta. Sporno ni niti, da so bile te razlike odpravljene s popravkom, sprejetim 19. januarja 2005. Komisija je istega dne, torej po vložitvi te tožbe, Francosko republiko uradno obvestila o prečiščeni različici izpodbijane odločbe, ki je vključevala te popravke.

116 Komisija v skladu s členom 219 ES odloča z večino števila članov. Tako določeno načelo kolegialnosti temelji na enakosti članov Komisije pri odločanju in med drugim pomeni, prvič, da se odločitve sprejemajo skupaj in, drugič, da vsi člani kolegija nosijo skupno politično odgovornost za sprejete odločitve (sodba Sodišča z dne 23. septembra 1986 v zadevi AKZO Chemie in AKZO Chemie UK proti Komisiji, 5/85, Recueil, str. 2585, točka 30).

117 Čeprav lahko Komisija – ne da bi kršila načelo kolegialnosti – enega od svojih članov pooblasti za sprejetje nekaterih vrst upravnih in upravljavskih aktov (zgoraj v točki 116 navedena sodba AKZO Chemie in AKZO Chemie UK proti Komisiji, točka 37), pa se pri odločbah, s katerimi Komisija odloči o obstoju državne pomoči, njeni združljivosti s skupnim trgom in nujnosti naložitve njenega vračila, zahteva preučitev zapletenih dejanskih in pravnih vprašanj, zato jih načeloma ni mogoče opredeliti kot upravne ali upravljavske akte (glej v tem smislu sodbo Sodišča prve stopnje z dne 27. aprila 1995 v zadevi ASPEC in drugi proti Komisiji, T-435/93, Recueil, str. II-1281, točke od 103 do 114). Ker izrek in obrazložitev odločb te vrste, ki morajo biti obrazložene v skladu s členom 253 ES, sestavljata nedeljivo celoto, pomeni, da mora kolegij na podlagi načela kolegialnosti sprejeti oba hkrati (glej po analogiji zgoraj v točki 103 navedeno sodbo Komisija proti BASF in drugim, točki 66 in 67).

118 Za sprejetje dokončne različice odločb o obstoju državnih pomoči in njihovi združljivosti s skupnim trgom je načeloma torej pristojen kolegij članov Komisije. Po tem sprejetju so v besedilu te odločbe mogoči samo povsem pravopisni ali slovnični popravki, vsaka druga sprememba pa je v izključni pristojnosti navedenega kolegija (glej po analogiji zgoraj v točki 103 navedeno sodbo Komisija proti BASF in drugim, točka 68).

119 Kljub temu ni mogoče izključiti, da – kot med drugim določa člen 13, drugi pododstavek, Poslovnika Komisije v različici, ki se je uporabljala ob sprejetju izpodbijane odločbe (UL 2000, L 308, str. 26) – kolegij članov Komisije enemu ali več članom naroči, naj sprejmejo končno besedilo odločbe, katere vsebino je določil med razpravo. Če kolegij uporabi to možnost, mora sodišče Skupnosti, ki mu je bilo predloženo vprašanje o pravilnosti take pooblastitve, preveriti, ali se lahko šteje, da je kolegij sprejel zadevno odločbo v vseh njenih dejanskih in pravnih elementih (glej v tem smislu v točki 117 zgoraj navedeno sodbo ASPEC in drugi proti Komisiji, točka 122).

120 V obravnavanem primeru iz zapisnika 1667. sestanka kolegija članov Komisije, ki je potekal 19. in 20. julija 2004, izhaja, da je kolegij sprejel odločbo o zadevni pomoči, „kot je povzeta v dokumentu C(2004) 2651/12“, in „[člana, pristojnega za konkurenco,] pooblastil, da na podlagi pravno-jezikovnega pregleda v soglasju s [predsednikom] sprejme dokončno različico zadevne [odločbe] v francoščini kot verodostojnem jeziku“. Vendar se je različica izpodbijane odločbe, ki je bila sprejeta 2. avgusta 2004 in o kateri je bila Francoska republika uradno obveščena naslednji dan, v vsaj dveh točkah razlikovala od osnutka, ki ga je odobril kolegij članov Komisije. Treba je torej preveriti, ali držijo trditve podjetja France Télécom, da sta ti spremembi bistveni, tako da ni mogoče šteti, da je kolegij članov Komisije izpodbijano odločbo izdal v vseh njenih dejanskih in pravnih elementih.

121 Prvič, izpodbijana odločba, kot je bila sprejeta 2. avgusta 2004, je na koncu uvodne izjave 55 vsebovala naslednji stavek, ki ga ni v besedilu, ki ga je odobril kolegij članov Komisije:

„Komisija ugotavlja, da dopis z dne 29. januarja 2004 potrjuje ustreznost ocenjevalne metode iz dopisa z dne 15. maja 2003.“

122 Drugič, v uvodni izjavi 59 je bil v različici izpodbijane odločbe, sprejeti 2. avgusta 2004, izpuščen izraz „okviren“ iz stavka „Komisija […] meni, da je [France Télécom] od državne pomoči pridobil korist, katere [okvirna] višina se giblje med 798 […] in 1140 milijoni [EUR] v kapitalu,“ v besedilu, ki ga je odobril kolegij članov Komisije.

123 Najprej je treba ugotoviti, da razlike med različico izpodbijane odločbe, sprejeto 2. avgusta 2004, in osnutkom, ki ga je kolegij članov Komisije odobril 26. julija 2004, po trditvah Komisije na obravnavi, ki jih potrjujejo dokumenti, predloženi skupaj z odgovori na vprašanja, postavljena na podlagi obravnave (glej točko 111 zgoraj), izhajajo iz dejstva, da se je „pravno-jezikovni pregled“, opravljen po razpravi kolegija, po pomoti nanašal na drugo besedilo in ne na besedilo, ki ga je odobril kolegij. Vendar iz besedila zapisnika 1667. sestanka kolegija članov Komisije izhaja, da ta ni nameraval

sprejeti dokončnega besedila izpodbijane odločbe, temveč je dokončno oblikovanje besedila zaupal članu, pristojnemu za konkurenco, ki je ravnal v soglasju s predsednikom Komisije.

124 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je stavek, dodan na koncu uvodne izjave 55 različice izpodbijane odločbe, sprejete 2. avgusta 2004, zgolj pripomba v zvezi z navedbo iz prejšnjega stavka, da so francoski organi „poudarili, da je interpolacija tega zneska na prejšnja leta potrdila in okrepila njihovo stališče, saj je pokazala previsoko obdavčitev [podjetja France Télécom] glede na splošno pravo“. Obrazložitev izpodbijane odločbe se z dodajanjem zadevnega stavka zato ni niti pravno niti dejansko bistveno spremenila.

125 Tudi izpust izraza „okviren“ v uvodni izjavi 59 različice izpodbijane odločbe, sprejete 2. avgusta 2004, je sam po sebi brezpredmeten. Sodišče je namreč kljub temu, da je uvodna izjava 59 popravljene različice izpodbijane odločbe vsebovala izraz „okviren“, presodilo, da je treba najnižji znesek iz tega člena šteti za najnižji znesek pomoči, ki ga je treba vrniti. Sodišče je zato zavrnilo trditev, da so zneski iz točke 59 obrazložitve izpodbijane odločbe zgolj okvirni in niso pravno zavezujoči (zgoraj v točki 87 navedena sodba Komisija proti Franciji, točke 31, 33 in 35).

126 Podjetje France Télécom je v pripombah k odgovorom Komisije tudi napak trdilo, da je kolegij v besedilo, ki ga je odobril, „vključil“ izraz „okviren“. Ta izraz je namreč vsebovala že različica besedila, predloženega kolegiju, kot je razvidno iz dokumentov, ki jih je Komisija poslala na podlagi vprašanj Sodišča prve stopnje.

127 V teh okoliščinah izpust izraza „okviren“ v uvodni izjavi 59 sprejete različice izpodbijane odločbe ni v nasprotju z izrecno voljo kolegija članov Komisije in v ničemer ne spreminja obsega obrazložitve izpodbijane odločbe.

128 Ker formalne razlike med različico izpodbijane odločbe, sprejete 2. avgusta 2004, in besedilom, ki ga je kolegij članov Komisije odobril 19. in 20. julija 2004, niso vplivale na obseg izpodbijane odločbe, je mogoče šteti, da jo je kolegij sprejel v vseh dejanskih in pravnih elementih (glej v tem smislu zgoraj v točki 117 navedeno sodbo ASPEC in drugi proti Komisiji, točka 122). To pomeni, da podjetje France Télécom ne more upravičeno trditi, da je član, pristojen za konkurenco, ki je ravnal v soglasju s predsednikom, presegel meje pooblastila, ki mu ga je podelil kolegij, in da je bila izpodbijana odločba zato sprejeta v nasprotju z načelom kolegialnosti.

129 V teh okoliščinah je Komisija lahko – in je to tudi storila, čeprav ji ne bi bilo treba – s popravkom, ki ga je sprejel kolegij njenih članov, popravila načelno besedilo, odobreno 19. in 20. julija 2004, in poslala uradno obvestilo o prečiščeni različici izpodbijane odločbe, v katero so bili vključeni ti popravki, in to celo po tem, ko sta tožeči stranki vložili tožbi.

130 Zaradi tega je treba zavrniti peti tožbeni razlog, na katerega se sklicuje podjetje France Télécom.

3. *Spoštovanje pravic do obrambe Francoske republike*

Trditve strank

131 Francoska republika z drugim tožbenim razlogom trdi, da je Komisija s sprejetjem izpodbijane odločbe kršila načelo kontradiktornosti in njene pravice do obrambe.

132 Kot opozarja, je v skladu z ustaljeno sodno prakso spoštovanje pravic do obrambe v vseh postopkih, sproženih zoper osebo, ki bi lahko škodljivo vplivali na njen položaj, eno od temeljnih načel prava Skupnosti, ki ga je treba spoštovati tudi, če ni posebnih predpisov. V skladu s tem načelom je treba osebi, proti kateri je Komisija sprožila upravni postopek, omogočiti, da učinkovito izrazi svoje stališče o dejanskem stanju in upoštevnosti dejstev in navajanih okoliščin ter o dokumentih, ki jih je Komisija uporabila v utemeljitev svojih navedb glede obstoja kršitve prava Skupnosti (sodba Sodišča z dne 10. julija 1986 v zadevi Belgija proti Komisiji, 40/85, Recueil, str. 2321, točka 28).

133 Francoska republika trdi, da se je Komisija po tem, ko je ureditev na podlagi členov od 18 do 21 zakona 90-568 v odločitvi o sprožitvi postopka opredelila kot „odstopajočo davčno ureditev“, pri zavrnitvi izravnave obdobja 1991–1993 z obdobjem 1994–2002 oprla na deloma nedavčno naravo pavšalne dajatve. Vendar naj trditev, da pavšalna dajatev deloma pomeni udeležbo pri dobičku, ne bi bila navedena v upravnem postopku, zato naj se Komisija nanjo ne bi mogla sklicevati. Ker na tej trditvi temelji izpodbijana odločba, naj bi jo bilo treba razglasiti za nično.

134 Francoska republika navaja, da na podlagi dejstva, da je lahko med upravnim postopkom izpodbijala začasno stališče Komisije, da je mogoče pavšalno dajatev v celoti opredeliti kot udeležbo pri dobičku, ni mogoče zavrniti tožbenega razloga, ki se nanaša na pravice do obrambe, ker, prvič, Komisija v izpodbijani odločbi zadevne dajatve ni opredelila kot udeležbe – temveč je menila, da deloma pomeni davek in deloma udeležbo –, in, drugič, ker je ta mešana opredelitev, ki je ni mogla izpodbijati pred sprejetjem izpodbijane odločbe, odločilno vplivala na izid postopka.

135 Komisija tem navedbam nasprotuje.

Presoja Sodišča prve stopnje

136 V skladu z ustaljeno sodno prakso je spoštovanje pravice do obrambe v vseh postopkih, sproženih zoper osebo, ki bi lahko škodljivo vplivali na njen položaj, eno od temeljnih načel prava Skupnosti. To načelo zahteva, da je oseba, proti kateri je Komisija uvedla upravni postopek, med postopkom imela možnost učinkovito izraziti svoje stališče o dejanskem stanju in upoštevnosti dejstev in navajanih okoliščin ter o dokumentih, ki jih je Komisija uporabila v utemeljitev svojih navedb glede obstoja kršitve prava Skupnosti (zgoraj v točki 132 navedena sodba Belgija proti Komisiji, točka 28; sodbi Sodišča prve stopnje z dne 30. marca 2000 v zadevi Kish Glass proti Komisiji, T-65/96, Recueil, str. II-1885, točka 32, in z dne 6. marca 2003 v združenih zadevah Westdeutsche Landesbank Girozentrale in Land Nordrhein-Westfalen proti Komisiji, T-228/99 in T-233/99, Recueil, str. II-435, točka 121).

137 Opozoriti je treba, da mora Komisija sprožiti formalni postopek preiskave, če ima po tem, ko si je priskrbela informacije zainteresiranih strank, resne dvome o združljivosti

zadevnega ukrepa s skupnim trgom. Iz tega izhaja, da Komisija v obvestilu o sprožitvi tega postopka ne more biti zavezana k predložitvi analize zadevnega ukrepa. Nasprotno, Komisija mora v obvestilu o sprožitvi tega postopka zadostno opredeliti okvir preiskave, da se lahko država članica, proti kateri je postopek sprožen, izreče o vseh pravnih in dejanskih okoliščinah, na katerih temelji končna odločba, s katero Komisija odloči o združljivosti zadevnega ukrepa s skupnim trgom (glej v tem smislu in po analogiji sodbo Sodišča prve stopnje z dne 31. maja 2006 v zadevi Kuwait Petroleum (Nederland) proti Komisiji, T-354/99, ZOdl., str. II-1475, točka 85).

138 Dejstvo, da je Komisija v izpodbijani odločbi spremenila analizo v zvezi z naravo pavšalne dajatve, bi lahko samo po sebi pomenilo kršitev pravic obrambe Francoske republike samo, če francoski organi na podlagi navedb iz odločitve o sprožitvi postopka ali navedb, predloženih pozneje v okviru kontradiktorne razprave med upravnim postopkom, ne bi mogli učinkovito izpodbijati vseh dejanskih in pravnih okoliščin, upoštevanih v izpodbijani odločbi. Po drugi strani pa razlike med izpodbijano odločbo in odločitvijo o sprožitvi postopka, do katerih je prišlo, ker je Komisija v celoti ali deloma povzela trditve, ki jih je navedla Francoska republika, ne morejo pomeniti, da so bile kršene pravice do obrambe te države članice.

139 Ugotoviti je treba, da je Komisija, s tem ko je v uvodni izjavi 63 odločitve o sprožitvi postopka navedla, da je pavšalna dajatev „bolj podobna dajatvi na dobiček iz upravljanja [podjetja FranceTélécom] kot posebni vrsti obdavčitve [podjetja France Télécom] z davkom od dohodka iz dejavnosti“, Francoski republiki dala možnost, da med upravnim postopkom izpodbija naravo navedene dajatve. Poleg tega iz izjav francoske vlade na obravnavi izhaja, da je bilo med postopkom obravnavano vprašanje glede možnosti izravnave presežka davka na podlagi te dajatve, na katerega se sklicuje država članica, z oprostitvijo plačila davka od dohodka iz dejavnosti, ki je je bilo podjetje France Télécom deležno v obdobju 1991–1993, in razlikami v obdavčitvi, ki jih je bilo deležno v obdobju 1994–2002. Komisija je v odločitvi o sprožitvi postopka dejansko navedla, da zaradi nedavčne narave pavšalne dajatve ne more privoliti v njeno izravnavo z davkom od dobička iz dejavnosti, ki ga je moralo podjetje France Télécom plačati

za obdobje 1991–1993. Francoska republika bi na podlagi navedb iz odločitve o sprožitvi postopka torej lahko izpodbijala opredelitev, s katero je Komisija nameravala določiti pavšalno dajatev.

140 V teh okoliščinah dejstvo, da je Komisija – čeprav je v odločitvi o sprožitvi postopka nameravala izpodbijati kakršno koli davčno naravo pavšalne dajatve – v izpodbijani odločbi, v kateri je menila, da je ta dajatev mešane narave, deloma davčne in deloma nedavčne, spremenila svojo presojo, še ne pomeni, da Komisija ni izpolnila svoje obveznosti po zadostni opredelitvi okvira svoje preučitve, da bi se lahko Francoska republika izrazila o vseh pravnih in dejanskih okoliščinah, na podlagi katerih je bila sprejeta izpodbijana odločba.

141 Še več, ker je Komisija, kot že rečeno, v odločitvi o sprožitvi postopka nasprotovala temu, da bi se lahko pavšalna dajatev štela za davek, je sprva menila, da se na prvi pogled ni mogoče strinjati, da je ta dajatev zamenjala davek od dohodka iz dejavnosti, odmerjen za obdobje 1991–1993, in da bi zato popolno oprostitev plačila davka od dohodka iz dejavnosti, ki je je bilo podjetje France Télécom deležno v tem obdobju, lahko opredelili kot državno pomoč. Po drugi strani se je Komisija na podlagi „mešane“ opredelitve, ki se je na koncu upoštevala v izpodbijani odločbi, strinjala, da je davek od dohodka iz dejavnosti, ki ga je podjetje France Télécom dolgovalo za obdobje 1991–1993, zamenjala pavšalna dajatev. Razlike med izpodbijano odločbo in odločbo o sprožitvi postopka so torej posledica delnega strinjanja s trditvami, ki jih je Francoska republika navedla med upravnim postopkom, kar ne more biti kršitev pravic obrambe te države članice.

142 Iz tega izhaja, da Francoska republika ne more utemeljeno trditi, da so bile kršene njene pravice obrambe, zato je treba njen drugi tožbeni razlog zavrniti.

4. *Spoštovanje postopkovnih pravic podjetja France Télécom*

Trditve strank

143 Čeprav podjetje France Télécom priznava, da zainteresirane stranke v postopku, ki ga na področju državnih pomoči sproži Komisija, nimajo enakih pravic kot država članica, na katero je naslovljena odločba, pa meni, da so bile kršene njegove pravice do obrambe, katerih spoštovanje v vseh postopkih, sproženih proti osebi, ki bi lahko škodljivo vplivali na njen položaj, je eno od temeljnih načel prava Skupnosti, ki ga je treba spoštovati tudi, če ni predpisov.

144 S prvim tožbenim razlogom trdi, da ni imelo priložnosti učinkovito navesti pripomb o „mešani“ naravi pavšalne dajatve, na katero se je Komisija oprla v izpodbijani odločbi, da bi dokazala obstoj zadevne pomoči (uvodne izjave od 31 do 33 izpodbijane odločbe). Komisija naj pred tem niti v odločitvi o sprožitvi postopka niti v poznejših pisanjih niti na sestankih, ki so potekali v okviru tega postopka, ne bi nikoli navedla, da bi lahko štela, da ima ta dajatev deloma davčno naravo in deloma naravo prenosa v korist lastnika. Nasprotno, ta dajatev naj bi bila v odločitvi o sprožitvi postopka opredeljena kot davčna in Komisija naj bi torej menila, da je bila z zakonom 90-568 uvedena enotna ureditev obdavčenja za obdobje 1991–2002 (odstavek 33 odločitve o sprožitvi postopka). Izpodbijana odločba naj bi torej temeljila na dejstvih in ugotovitvah, v zvezi s katerimi naj podjetje France Télécom ne bi moglo predstaviti svojega stališča. Komisija mu tako ne more očitati, da po odločitvi za sprožitev postopka ni predložilo pisnih pripomb, na sestankih junija 2004 pa naj ne bi obravnavali vprašanja izravnave, ampak izračun domnevne državne pomoči.

145 Komisija tem navedbam nasprotuje.

Presoja Sodišča prve stopnje

146 V skladu z ustaljeno sodno prakso se upravni postopek na področju državnih pomoči sproži samo proti zadevni državi članici. Podjetja, upravičena do pomoči, se štejejo samo za „zainteresirane stranke“ v tem postopku (glej v tem smislu zgoraj v točki 136 navedeno sodbo Westdeutsche Landesbank Girozentrale in Land Nordrhein-Westfalen proti Komisiji, točka 122, in zgoraj v točki 137 navedeno sodbo Kuwait Petroleum (Nederland) proti Komisiji, točka 80).

147 Glede na navedeno sodno prakso imajo zainteresirane stranke vlogo vira informacij za Komisijo med upravnim postopkom na podlagi člena 88(2) ES. Iz tega izhaja, da imajo zainteresirane stranke, ki se nikakor ne morejo sklicevati na pravice do obrambe, priznane osebam, proti katerim je postopek sprožen (glej točko 136 zgoraj), samo pravico do vključitve v upravni postopek, če je to primerno glede na okoliščine zadeve (sodba Sodišča prve stopnje z dne 25. junija 1998 v združenih zadevah British Airways in drugi proti Komisiji, T-371/94 in T-394/94, Recueil, str. II-2405, točki 59 in 60, ter zgoraj v točki 136 navedena sodba Westdeutsche Landesbank Girozentrale in Land Nordrhein-Westfalen proti Komisiji, točka 125).

148 Razsojeno je bilo, da čeprav Komisija v obvestilu o sprožitvi tega postopka ne more biti zavezana k predložitvi analize glede zadevne pomoči, pa je po drugi strani nujno, da Komisija zadostno opredeli okvir preiskave, da ne bi pravica zainteresiranih strank do predložitve pripomb izgubila pomena (v točki 137 zgoraj navedena sodba Kuwait Petroleum (Nederland) proti Komisiji, točka 85).

149 Vendar pravica do obveščanja zainteresiranih strank ne presega pravice do zaslišanja pred Komisijo. Zlasti se ne sme razširiti na splošno pravico do izjave o vseh morebitnih glavnih točkah, navedenih med formalnim postopkom preiskave (glej sklep pred-

sednika Sodišča prve stopnje z dne 4. aprila 2002 v zadevi Technische Glaswerke Ilmenau proti Komisiji, T-198/01 R, Recueil, str. II-2153, točka 84 in navedena sodna praksa).

150 Ob upoštevanju teh načel je treba ugotoviti, da je bila odločitev o sprožitvi postopka, v kateri je bila zadevna pomoč natančno opredeljena, objavljena v Uradnem listu (glej točko 38 zgoraj). Podjetje France Télécom je bilo tako ustrezno obveščeno o obstoju postopka preiskave in je lahko predložilo vse pripombe, ki bi bile po njegovem mnenju koristne.

151 Še več, s tem ko je Komisija v odločitvi o sprožitvi postopka navedla, da namerava pavšalno dajatev šteti za udeležbo pri dobičku iz poslovanja, je podjetju France Télécom omogočila, da učinkovito izpodbija naravo navedene dajatve (glej točko 139 zgoraj).

152 Še manj prepričljiva je trditev o domnevnem protislovju med odstavkoma 29 in 33 odločbe o sprožitvi postopka ter odstavkom 63 te odločbe. Čeprav je Komisija v odstavku 29 odločbe o sprožitvi postopka resda uporabila izraz „ureditev čezmernega obdavčenja iz splošnega prava“, pa je bil iz celotne odločbe jasno razviden namen Komisije, da na stopnji sprožitve formalnega postopka preiskave izključi možnost izravnave davka od dohodka iz dejavnosti, ki ga je moralo podjetje France Télécom plačati za obdobje 1991–1993, s pavšalno dajatvijo. Podjetju France Télécom je bilo torej omogočeno, da predloži vse pripombe v prid dopustitve take izravnave.

153 Zato je treba zavrniti prvi tožbeni razlog podjetja France Télécom.

5. *Obstoj državne pomoči*

Trditve strank

Obstoj upravičenih razlogov, povezanih s splošno sistematiko davčnega sistema

154 Podjetje France Télécom s prvim delom drugega tožbenega razloga trdi, da je bila posebna ureditev obdavčenja upravičena na podlagi ugotovitev, povezanih s splošno sistematiko davčnega sistema, in da zato pogoj selektivnosti zadevnega ukrepa ni izpolnjen (sodba Sodišča prve stopnje z dne 23. oktobra 2002 v združenih zadevah Diputación Foral de Álava proti Komisiji, od T-346/99 do T-348/99, Recueil, str. II-4259, točka 58). Komisija naj bi v sporočilu o uporabi pravil o državni pomoči za ukrepe, ki zadevajo neposredno obdavčitev ustvarjenega dohodka, ki ga je objavila leta 1998 (UL C 384, str. 3), sicer priznala, da ukrepov, „ki so glede na ekonomsko podlago potrebni za delovanje in učinkovitost davčnega sistema," ni treba nujno šteti za državno pomoč.

155 Edini namen posebne ureditve obdavčenja naj bi bil ohraniti raven sredstev, ki jih je uprava podjetij PTT pred svojim preoblikovanjem v javni subjekt namenila državi, in preprečiti, da bi se ta sredstva z države prenesla na lokalne skupnosti, glede na to, kako težko bi bilo že leta 1991 uvesti obdavčitev po občinah. Ti ukrepi naj bi bili torej upravičeni zaradi sistematike davčnega sistema in naj ne bi pomenili državne pomoči.

156 Komisija trdi, da bi vprašanje, ali je mogoče ukrep, ki prinaša selektivno ugodnost, kot je posebna ureditev obdavčenja, utemeljiti z ugotovitvami glede vrste ali sistematike sistema, zahtevalo objektivno preučitev francoskega davčnega sistema na splošno in posebej sistema davka na dohodek iz dejavnosti. V tej točki naj bi dokazno breme nosila država članica. V zvezi s tem se sklicuje na sklepne predloge D. Ruiz-Jaraboja Colomerja k sodbi Sodišča z dne 19. maja 1999 v zadevi Italija proti Komisiji (C-6/97, Recueil, str. I-2981, I-2983).

157 Francoska republika naj ne bi niti med upravnim postopkom niti v tožbi pred Sodiščem prve stopnje nikoli trdila, da lahko v obravnavanem primeru obstajajo upravičeni razlogi, kot jih je podjetje France Télécom navedlo v okviru prvega dela drugega tožbenega razloga. Komisija naj ne bi videla razloga, na podlagi katerega bi bilo mogoče trditi, da je ugodno obravnavanje podjetja France Télécom temeljilo na kakršni koli zahtevi francoskega sistema davka od dohodka iz dejavnosti.

Narava pavšalne dajatve

158 Enako kot podjetje France Télécom navaja v drugem delu drugega tožbenega razloga, Francoska republika na prvem mestu trdi, da je dajatev, ki jo je moralo podjetje France Télécom na podlagi členov 18 in 19 zakona 90-568 plačevati v obdobju 1991–1993, povsem davčne narave.

159 Prvič, Francoska republika in podjetje France Télécom trdita, da sta določbi zakona 90-568 o dajatvi v splošni proračun države, ki jo je moralo podjetje France Télécom plačevati v obdobju 1991–1993, in sicer člena 18 in 19 zakona 90-568, vključeni v poglavje IV z naslovom „Obdavčenje“ in da je njun edini cilj ustvarjanje davčnih prihodkov, primerljivih s sredstvi, ki so jih za proračun države pomenili presežki, ki jih je uprava podjetij PTT ustvarila pred ustanovitvijo podjetja France Télécom.

160 Sklicujeta se na poročilo št. 1229, ki ga je pripravil J.-P. Fourré, poročevalec v imenu odbora za proizvodnjo in trgovino francoske nacionalne skupščine, z dne 11. aprila 1990 o zakonskem osnutku, na podlagi katerega je bil sprejet zakon 90-568. Glede na to poročilo je bilo odstopanje od ureditve splošnega prava, določeno v členu 19 zakona 90-568, upravičeno zaradi prizadevanj, da bi se s posebnim davkom ustvarili dohodki v državni proračun, podobni dajatvi, ki jo je uprava podjetij PTT plačevala do ustanovitve podjetja France Télécom. Ta posebna ureditev obdavčenja je morala poleg tega biti omejena na čas, ki je bil glede na pričakovano povečanje prometa potreben za to, da se z uvedbo davkov za podjetje France Télécom po splošnem pravu ustvarijo podobni prihodki kot s posebno dajatvijo.

161 Pavšalna dajatev iz člena 19 zakona 90-568 naj bi bila glede na mesto v besedilu navedenega zakona in svoj namen torej davčne narave. Zamenjala naj bi namreč vse davke iz splošnega prava, ki bi jih moralo podjetje France Télécom plačevati, če ne bi bilo te posebne ureditve obdavčenja. Poleg tega naj bi se Komisija v uvodnih izjavah 28, 29 in 36 izpodbijane odločbe strinjala, da ima posebna dajatev „tipične značilnosti davka“.

162 Francoska republika in podjetje France Télécom dalje grajata opredelitev kot „udeležbo pri dobičku iz dejavnosti“, ki jo je Komisija navedla v uvodni izjavi 27 izpodbijane odločbe.

163 Francoska republika na eni strani izpodbija upoštevnost primerjave iz uvodne izjave 24 izpodbijane odločbe med „dobičkom, ki so ga podjetja P.T.T nakazala državi v letih 1989 in 1990,“ in pavšalno dajatvijo.

164 Prispevek dobička uprave podjetij PTT v državni proračun naj bi namreč temeljil na nacionalnih proračunskih pravilih, na podlagi katerih se preostali znesek dodatnih proračunov, kot je proračun podjetij PTT, pripiše splošnemu proračunu, ne da bi bila potrebna kakršna koli upravljavska odločitev na področju upravljanja, na primer izplačilo dividend, ali obdavčenja. Položaja podjetja France Télécom, pravno neodvisnega javnega subjekta, po drugi strani ni mogoče primerjati s predhodnim položajem, v katerem so bila podjetja PTT javna upravna služba države.

165 Po drugi strani naj bi bila pavšalna dajatev izključno davčne narave, s tako opredelitvijo pa je izključeno, da bi lahko pomenila, niti deloma, udeležbo pri dobičku iz poslovanja.

166 Prvič, odločitev za to dajatev naj bi bila določena z zakonom, saj je načelo obdavčenja določeno v členu 19 zakona 90-568, letni znesek dajatve pa se vsako leto določi

s finančnim zakonom. Vendar pa naj zgolj razdelitev dividend ne bi zahtevala zakonskega urejanja.

167 Drugič, zneska dividende ali udeležbe pri dobičku iz upravljanja naj ne bi bilo mogoče določiti, preden je znan poslovni izid za zadevno leto. Najvišji znesek pavšalne dajatve naj bi bil določen že ob začetku veljavnosti zakona 90-568, znesek, ki se je podjetju France Télécom dejansko odmeril na podlagi finančnih zakonov za obdobje 1991–1993, pa naj bi bil vsako leto enak najvišjemu znesku iz člena 19 zakona 90-568. Nasprotno pa naj bi bil znesek dividende odvisen od dejansko doseženega poslovnega izida med letom.

168 Tretjič, pavšalna dajatev naj bi bila knjižena na stroškovne konte podjetja France Télécom, kar naj bi bilo v skladu z davčno naravo te dajatve. Nasprotno pa naj nakazilo udeležbe ne bi vplivalo na poslovni izid iz poslovanja, ampak naj bi se zaradi njega zmanjšala lastna sredstva.

169 Četrtič, v obdobju 1994–1996, v katerem se je podjetje France Télécom preoblikovalo v delniško družbo, naj bi se dobiček podjetja (21,2 milijarde FRF) podvojil v primerjavi z obdobjem 1991–1993 (10,1 milijarde FRF). Vendar naj podjetju France Télécom v tem obdobju ne bi bilo nikoli treba izplačati udeležbe pri dobičku.

170 Petič, Komisija naj ne bi predložila nobenega *prima facie* dokaza v zvezi s trditvijo iz uvodne izjave 31 izpodbijane uredbe, da je bila posebna dajatev mešane narave, deloma davek in deloma nadomestilo za državni delež.

171 Kot je navedla Komisija, je vprašanje, ali je pavšalna dajatev davčne narave, brezpredmetno, ker tudi če bi bilo tako, s to dajatvijo ne bi bilo mogoče izravnati razlike v obdavčitvi, ugotovljene za vsako leto v obdobju 1994–2002. Dajatve, ki so se

podjetju France Télécom odmerile za obdobje 1991–1993, naj bi namreč po eni strani nadomestile vse davke, ki bi jih moralo podjetje France Télécom sicer plačevati, po drugi strani pa naj jih ne bi bilo mogoče obravnavati kot predplačila prispevkov davka od dohodka iz dejavnosti, plačilu katerega je moralo biti podjetje France Télécom zavezano od leta 1994.

172 Komisija glede narave pavšalne dajatve meni, da ima ta v vsakem primeru največ delno davčno naravo, in izpodbija vse trditve tožečih strank v tej točki.

Nerazdružljivost davčne ureditve, ki se je za podjetje France Télécom uporabljala v obdobju 1991–2002

173 Kot na drugem mestu navaja Francoska republika in podjetje France Télécom trdi v tretjem delu drugega tožbenega razloga, je bila posebna davčna ureditev za podjetje France Télécom, uvedena z zakonom 90-568, celovita, saj se je nanašala na celotno obdobje 1991–2002, in ni odražala namere javnih organov, da bi podjetju France Télécom dodelili kakršno koli ugodnost.

174 Zakon 90-568 naj bi namreč že od začetka določal enotno skupno davčno ureditev, razdeljeno na dve obdobji. Med prvo fazo, v obdobju 1991–1993, naj bi bila določitev prispevka, ki bi zamenjal vse neposredne davke po splošnem pravu, zlasti davek od dohodka iz dejavnosti, namenjena izključno preprečitvi izgube prihodkov v državni proračun. Med drugo fazo, v obdobju 1994–2002, kot naj bi francoski organi trdili v odgovoru z dne 26. septembra 2001 na prvo zahtevo Komisije po informacijah (glej točko 37 zgoraj), naj bi bil edini namen tega, da je bilo podjetje France Télécom zavezano plačilu davka od dohodka iz dejavnosti v kraju glavnega sedeža, preprečiti prenos prihodkov iz državnega proračuna v proračune lokalnih skupnosti, v katerih je

imelo podjetje France Télécom poslovalnice, nikakor pa ne dodeliti ugodnost podjetju France Télécom. Poleg tega naj bi bil obstoj razlike v obdavčitvi za obdobje 1994–2002 ugotovljen šele naknadno.

175 Ker je bila z zakonom 90-568 uvedena enotna davčna ureditev, naj bi bila zaporedna podrobna pravila obdavčenja podjetja France Télécom z davkom od dohodka iz dejavnosti nerazdružljiva in bi jih bilo treba zato preučiti v medsebojni primerjavi. Tako naj bi ravnala tudi Komisija, saj je v odločitvi o sprožitvi postopka navedla, da je s sklicevanjem na „ureditev“ ali „odstopajočo ureditev“ mislila na „prehodno ureditev in končno ureditev“. Ker se vsebina prvotne ureditve ni spremenila, naj bi se okoliščine obravnavanega primera razlikovale od okoliščin, v katerih je bila izdana sodba Sodišča prve stopnje z dne 30. aprila 2002 v združenih zadevah Government of Gibraltar proti Komisiji (T-195/01 in T-207/01, Recueil, str. II-2309, točka 111).

176 Komisija meni, da je vprašanje, ali je za podjetje France Télécom veljala enotna davčna ureditev, razdeljena na dve obdobji, ali dve zaporedni in ločeni ureditvi, brezpredmetno, ker ni sporno, da so se pravila, ki so veljala v obdobju 1991–1993, razlikovala od pravil, ki so veljala v obdobju 1994–2002, in ker izravnava, ki jo je zahtevala Francoska republika, v nobenem primeru, tudi če bi domnevali, da gre za eno samo ureditev, ne bi bila mogoča.

Nujnost izravnave

177 Enako kot podjetje France Télécom trdi v četrtem delu drugega tožbenega razloga, Francoska republika na tretjem mestu meni, da bi morala Komisija presežek davka, ki ga je moralo podjetje France Télécom plačati v obdobju 1991–1993, izravnati z razliko v obdavčitvi, ki je je bilo navedeno podjetje deležno v obdobju 1994–2002.

178 Prvič, Francoska republika in podjetje France Télécom izpodbijata obrazložitev, ki jo je Komisija navedla v uvodnih izjavah 38 in 41 izpodbijane odločbe, ko je zavrnila možnost, da bi se previsoka obdavčitev podjetja France Télécom v obdobju 1991–1993 izravnala z razliko v obdavčitvi, ki je je bilo podjetje deležno v obdobju 1994 –2002. Kot trdi, naj bi bilo sklicevanje Komisije na zgoraj v točki 156 navedeno sodbo z dne 19. maja 1999 v zadevi Italija proti Komisiji in na Odločbo Komisije 2002/581/ES z dne 11. decembra 2001 o sistemu državnih pomoči, ki jih je Italija dodelila v korist bank (UL 2002, L 184, str. 27), brezpredmetno, ker je bila pavšalna dajatev v obravnavanem primeru enake narave kot davek od dohodka iz dejavnosti, ki ga je morala plačevati v obdobju 1994–2002, in ker so bili vsi ti ukrepi uvedeni z istim zakonom.

179 Poleg tega naj bi Komisija v odstavkih 28, 33 in 116 izpodbijane odločbe sama priznala, da je bila z zakonom 90-568 uvedena enotna „odstopajoča“ureditev, pod katero naj bi Komisija, kot je pojasnila, razumela „prehodno“ ureditev – in sicer podrobna pravila o pavšalni dajatvi – in hkrati „končno“ ureditev – tj. posebno davčno ureditev.

180 Drugič, francoski organi in podjetje France Télécom trdijo, da bi Komisija morala celovito preučiti ukrep, ki bi se lahko štel za državno pomoč.

181 Francoska republika in podjetje France Télécom najprej opozarjata, da je Komisija že izvedla večletno izravnavo, s tem ko je v Odločbi 2003/216/ES z dne 15. januarja 2002 o državni pomoči, ki jo je Francoska republika izplačala v korist Crédit mutuel (UL 2003, L 88, str. 39), upoštevala vse prihodke in stroške, povezane s shemo Livret Bleu.

182 Enako naj bi Komisija v Odločbi 2000/735/ES z dne 21. aprila 1999 o obravnavi, ki jo je „sporazumu technolease“ med podjetjem Philips in banko Rabobank namenila

nizozemska davčna uprava (UL 2000, L 297, str. 13), upoštevala vse časovne učinke davčne ureditve, ki jo je preučevala, ne da bi uporabila pojem davčni kredit.

183 Še več, Komisija naj bi sama izravnala različne vrste dajatev v Odločbi 1999/676/ES z dne 20. julija 1999 o domnevnih državnih pomočeh, ki naj bi jih Francija dodelila družbi Sécuripost (UL L 274, str. 37), in celo s tem ko se je v izpodbijani odločbi strinjala, da se s pavšalno dajatvijo, ki jo je štela za mešano, davčno in nedavčno, izravnajo prispevki davka od dohodka iz dejavnosti, ki jih je podjetje France Télécom dolgovalo za obdobje 1991–1993.

184 Splošneje, Francoska republika meni, da za Komisijo velja obveznost celovite preučitve ukrepov, ki bi se lahko z vidika meril iz člena 87(1) ES šteli za državno pomoč. Taka obveznost naj bi izhajala iz cilja navedene določbe. Celovita preučitev naj bi bila zlasti nujna pri ugotavljanju, ali bi lahko zadevni ukrep izkrivljal konkurenco in ali pomeni ugodnost. Obveznost celovite preučitve sistema, uvedenega z zakonom 90-568 za celotno obdobje 1991–2002, naj bi izhajala tudi iz sodne prakse Sodišča prve stopnje (sodba Sodišča prve stopnje z dne 27. januarja 1998 v zadevi Ladbroke Racing proti Komisiji, T-67/94, Recueil, str. II-1, točka 76).

185 Tretjič, Francoska republika in podjetje France Télécom navajata, da v obravnavanem primeru izravnava med obema fazama davčne ureditve razkriva previsoko obdavčitev v primerjavi s splošnim pravom za celotno obdobje 1991–2002 in da zato podjetje France Télécom ni bilo deležno nikakršne ugodnosti.

186 Francoska republika navaja, da je Komisija priznala, da je bilo podjetju France Télécom v celotnem obdobju 1991–2002 odmerjenega preveč davka, po njenih ocenah za najmanj 1,4 milijarde EUR, najverjetneje pa 1,7 milijarde EUR. S tem ko je Komisija menila, da je bilo podjetje France Télécom deležno ugodnosti, ki je pomenila državno

pomoč, naj bi torej napačno uporabila pravo in storila očitno napako pri presoji, kar naj bi bil upravičen razlog za to, da bi Sodišče prve stopnje razglasilo ničnost izpodbijane odločbe.

187 Kar zadeva izravnavo med obdobjema, podjetje France Télécom vendarle pojasnjuje, da „je bil domnevni znesek premalo odmerjenega davka za obdobje 1994–2002 dobljen samo s teoretičnim izračunom in nikakor ne omogoča zanesljive določitve zneska pomoči, ki naj bi je bilo deležno v obdobju 1994–2002“.

188 Komisija meni, da bi se z izravnavo, ki jo zahtevata Francoska republika in podjetje France Télécom, odpravilo nujno razlikovanje med obveznostmi, ki jih mora država prevzeti kot delničar, in obveznostmi, ki jih ima lahko kot javni subjekt.

189 Po mnenju Komisije bi z dopustitvijo možnosti takšne izravnave v praksi onemogočili nadzor nad pomočmi, izplačanimi javnim podjetjem. Izravnava, ki jo v obravnavanem primeru zahtevata Francoska republika in podjetje France Télécom, naj bi bila več kot le izravnava med stroški in prihodki, povezanimi z opravljanjem javne službe, torej to, kar je bilo sporno v zadevi, v kateri je bila sprejeta Odločba 2003/216. Če bi upoštevali teorijo Francoske republike, bi dopustili, da se nižji strošek izravna z višjim stroškom, ki pa bi bil drugačne vrste. Taka izravnava naj bi bila na podlagi sodne prakse izključena (zgoraj v točki 66 navedena sodba z dne 2. julija 1974 v zadevi Italija proti Komisiji, točka 34).

190 Komisija v dupliki izpodbija razlago Francoske republike, da je že v zadevi, v kateri je bila sprejeta Odločba 2000/735, kratkoročne učinke davčnega ukrepa izravnala z dolgoročnimi. Komisija navaja, da je v navedeni zadevi izključila, da bi se lahko zadevni ukrep štel za državno pomoč, potem ko se je izkazalo, da je zadevna shema obsegala zgolj uporabo davčnih pravil splošnega prava. Pogoj selektivnosti naj v tej zadevi zato ne bi bil izpolnjen.

Presoja Sodišča prve stopnje

Obstoj ugodnosti

191 Med strankami v obravnavanem primeru je sporno vprašanje, ali je bilo podjetje France Télécom zaradi posebne ureditve obdavčenja deležno ugodnosti.

192 Komisija je v uvodni izjavi 42 izpodbijane odločbe ugodnost, ki je je bilo po njenem mnenju deležno podjetje France Télécom, opredelila kot „razlik[o] med davkom od dohodka iz dejavnosti, ki je bil dejansko plačan s strani […][podjetja France Télécom], in tistim, ki bi moral biti plačan po splošnem pravu v obdobju [od] 1. januarja 1994 do 1. januarja 2003“.

193 Tožeči stranki v svojih pisanjih izrecno ne izpodbijata razlike v obdavčitvi v korist podjetja France Télécom v obdobju 1994–2002, temveč Komisiji očitata, da je to obdobje neupravičeno razlikovala od obdobja, v katerem je bilo podjetje France Télécom zavezano plačilu pavšalne dajatve (1991–1993), in da je zato neupravičeno zavrnila izravnavo med davčnima tokovoma iz teh obdobij. Po drugi strani se je podjetje France Télécom med obravnavo sklicevalo na nepravilnost izračunov, na katere se je oprla Komisija, ko je presodila, da je bilo podjetje v obdobju 1994–2002 deležno razlike v obdavčitvi.

194 Če Pogodba ES ne določa drugače, je v skladu s členom 87(1) ES vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva s skupnim trgom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami. V skladu s sodno prakso morajo biti za opredelitev državne pomoči pogoji iz člena 87(1) ES izpolnjeni kumulativno (glej sodbo Sodišča

z dne 24. julija 2003 v zadevi Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, Recueil, str. I-7747, točki 74 in 75 in navedena sodna praksa).

195 Pojem ugodnosti v smislu člena 87(1) ES vključuje vse ukrepe, na podlagi katerih je podjetje razbremenjeno stroška, ki bi ga drugače moralo nositi. Pojem pomoči je namreč v skladu z ustaljeno sodno prakso splošnejši od pojma subvencije, ker ne zajema le pozitivnih dajatev, kot so subvencije, ampak tudi ukrepe, ki v različnih oblikah zmanjšujejo stroške, ki po navadi bremenijo proračun podjetja, in imajo, ne da bi bili subvencije v pravem pomenu besede, enake značilnosti in učinke (glej sodbo Sodišča z dne 15. decembra 2005 v zadevi Italija proti Komisiji, C-66/02, ZOdl., str. I-10901, točka 77 in navedena sodna praksa).

196 Tako ukrep, s katerim državni organi nekaterim podjetjem dodeljujejo davčne olajšave, čeprav ne pomeni prenosa državnih sredstev, upravičenca postavlja v ugodnejši finančni položaj, kot ga imajo drugi davčni zavezanci, in pomeni državno pomoč v smislu člena 87(1) ES (glej zgoraj v točki 156 navedeno sodbo z dne 19. maja 1999 v zadevi Italija proti Komisiji, točka 16, in zgoraj v točki 195 navedeno sodbo z dne 15. decembra 2005 v zadevi Italija proti Komisiji, točka 78 in navedena sodna praksa).

197 Poleg tega vrsta ciljev državnih ukrepov in razlogi zanje v ničemer ne vplivajo na njihovo opredelitev kot pomoči. V skladu z ustaljeno sodno prakso namreč člen 87 ES ne razlikuje glede na vzroke ali cilje državnih intervencij, ampak jih opredeljuje glede na njihove učinke (glej sodbo Sodišča z dne 13. februarja 2003 v zadevi Španija proti Komisiji, C-409/00, Recueil, str. I-1487, točka 46 in navedena sodna praksa).

198 Da bi lahko v obravnavanem primeru presodili, ali je Komisija utemeljeno ugotovila obstoj ugodnosti v korist podjetja France Télécom v obliki razlike v obdavčitvi, ki je je bilo deležno v obdobju 1994–2002, je treba najprej preučiti, ali je lahko Komisija posebno ureditev obdavčenja preučila neodvisno od pavšalne dajatve. Drugič, treba je

preveriti, ali je lahko Komisija upravičeno zavrnila izravnavo med razliko v obdavčitvi, ki je je bilo podjetje France Télécom deležno za obdobje 1994–2002, in preveč odmerjenim davkom, ki ga je moralo podjetje po trditvah tožečih strank plačati za obdobje 1991–1993. Tretjič, treba je preučiti utemeljenost obstoja razlike v obdavčitvi za obdobje 1994–2002.

– Možnost, da se posebna ureditev obdavčenja preuči neodvisno od pavšalne dajatve

199 V skladu s sodno prakso mora Komisija zapletene ukrepe obravnavati celovito, da bi ugotovila, ali upravičenemu podjetju prinašajo gospodarsko ugodnost, ki je v običajnih tržnih razmerah ne bi pridobilo (sodba Sodišče z dne 11. julija 1996 v zadevi SFEI in drugi, C-39/94, Recueil, str. I-3547, točka 60; glej v tem smislu tudi sodbo Sodišča prve stopnje z dne 15. septembra 1998 v zadevi BP Chemicals proti Komisiji, T-11/95, Recueil, str. II-3235, točki 169 in 170).

200 Ni sporno, da je bila z zakonom 90-568 uvedena odstopajoča davčna ureditev, ki se je med drugim uporabljala za podjetje France Télécom in za katero je bila značilna razdelitev na dve fazi. Med prvo fazo, v obdobju 1991–1993, podjetje France Télécom razen plačilu pavšalne dajatve ni bilo zavezano plačilu nobenega drugega davka ali dajatve. Med drugo fazo, ki se je začela leta 1994 in katere konec prvotno ni bil natančno določen, je bilo podjetje France Télécom zavezano plačilu vseh davkov po splošnem pravu, vendar je moralo za lokalne davke, med katerimi je bil davek od dohodka iz dejavnosti, upoštevati podrobna pravila, ki so odstopala od splošnega prava in so sestavljala posebno ureditev obdavčenja. Tožeči stranki torej pravilno trdita, da so vse določbe o podrobnih pravilih davčne obveznosti podjetja France Télécom za obdobje 1991–2002 navedene v istem poglavju navedenega zakona in so bile uvedene z enim samim pravnim aktom.

201 Vendar iz izpodbijane odločbe izhaja, da Komisija ni menila, da zadevno pomoč sestavljajo posebne davčne določbe, ki so se uporabljale za podjetje France Télécom, temveč razlika v obdavčitvi, to pomeni razlika med zneskom prispevkov davka od

dohodka iz dejavnosti, ki bi ga moralo podjetje plačati, če bi bilo zavezano plačilu davka po splošnem pravu, in zneskom, ki mu je bil dejansko odmerjen na podlagi posebnih davčnih določb, ki so zanj veljale (glej uvodno izjavo 42 izpodbijane odločbe).

202 Iz tega izhaja, da zaradi enoletnosti davka od dohodka iz dejavnosti, določenega v členu 1447, točka I, in členu 1478, točka I, splošnega davčnega zakonika (glej točko 17 zgoraj), ugodnosti, kot je bila opredeljena v uvodni izjavi 42 izpodbijane odločbe, ni bilo mogoče v nekem trenutku ugotoviti enkrat za vselej, ampak je bilo treba to storiti za vsako leto, za katero je moralo podjetje France Télécom plačati davek od dohodka iz dejavnosti. Komisija zato ni mogla načrtovati celovite in predhodne preučitve vseh upoštevnih določb zakona 90-568, ki je veljal v obdobju 1991–2002, ampak je, nasprotno, upravičeno sklepala po posameznih letih (glej uvodni izjavi 54 in 58 izpodbijane odločbe).

203 Komisija je v uvodni izjavi 36 izpodbijane odločbe tudi upravičeno navedla, da so se pravila, ki so se za podjetje France Télécom uporabljala v obdobju 1991–1993 (pavšalna dajatev), razlikovala od pravil, ki so veljala v obdobju 1994–2002 (posebna ureditev obdavčenja). Komisija je tako menila, da je v prvem obdobju pavšalna dajatev v celoti zamenjala prispevek davka od dohodka iz dejavnosti, ki bi ga moralo podjetje France Télécom vsako leto plačati po splošnem pravu (uvodna izjava 33 izpodbijane odločbe). Po drugi strani Komisija meni, da je uporaba posebne ureditve obdavčenja za podjetje France Télécom v drugem obdobju vsako leto povzročila razliko v obdavčitvi v korist podjetja.

204 V teh okoliščinah je lahko Komisija, ne da bi kršila obveznost skupne preučitve ukrepov, s katerimi bi bile lahko uvedene državne pomoči, pri analizi razlikovala med posebno ureditvijo obdavčenja in pavšalno dajatvijo.

– Možnost izravnave

205 Tožeči stranki trdita, da se je ugodnost zaradi razlike v obdavčitvi v korist podjetja France Télécom v obdobju 1994–2002 več kot izravnala z zneskom pavšalnih dajatev, ki jih je moralo podjetje plačati v obdobju 1991–1993. V dokaz take izravnave Francoska republika in podjetje France Télécom trdita, da je bila z zakonom 90-568 uvedena enotna ureditev obdavčenja in da je bila pavšalna dajatev izključno davčne narave.

206 V skladu s sodno prakso mora Komisija ob preučitvi ukrepa, ki bi lahko pomenil državno pomoč, upoštevati vse učinke, ki jih ima ta ukrep za morebitnega upravičenca, zlasti pa mora po potrebi odšteti vse posebne stroške, ki bremenijo ugodnost (sodba Sodišča z dne 25. junija 1970 v zadevi Francija proti Komisiji, 47/69, Recueil, str. 487, točka 7).

207 Po drugi strani samo dejstvo, da se je neki ukrep oprostitve z vidika upravičenca izravnal z zvišanjem drugega posebnega stroška, ki z ukrepom ni povezan, ne pomeni, da ukrepa ni mogoče opredeliti za državno pomoč (zgoraj v točki 195 navedena sodba Italija proti Komisiji z dne 15. decembra 2005, točka 34).

208 Utemeljenost trditve tožečih strank, da se s presežkom davka, ki ga je podjetje France Télécom zaradi pavšalne dajatve plačalo v obdobju 1991–1993, izravna razlika v obdavčitvi, ki naj bi je bilo deležno v obdobju 1994–2002, je torej odvisna od preučitve objektivnih značilnosti pavšalne dajatve in vprašanja, ali jo je mogoče šteti za strošek, neločljivo povezan z ugodnostjo, ki je je bilo podjetje France Télécom morda deležno, ker se je zanj uporabila posebna ureditev obdavčenja.

209 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je bila z zakonom 90-568 uvedena odstopajoča davčna ureditev, ki se je med drugim uporabljala za podjetje France Télécom in za katero je bila značilna razdelitev na dve fazi. Med prvo fazo, v obdobju 1991–1993, podjetje France Télécom razen plačilu pavšalne dajatve ni bilo zavezano plačilu nobenega drugega davka ali dajatve. Med drugo fazo, ki naj bi se začela leta 1994 in ki časovno ni bila omejena, je bilo podjetje France Télécom zavezano plačilu vseh davkov po splošnem pravu, vendar je moralo za lokalne davke, med katerimi je bil davek od dohodka iz dejavnosti, upoštevati podrobna pravila, ki so odstopala od splošnega prava in so sestavljala posebno ureditev obdavčenja.

210 Poleg tega iz trditev Francoske republike, ki se sklicuje na osnutek zakona, na podlagi katerega je bil sprejet zakon 90-568 in ki je bil francoski nacionalni skupščini predložen 11. aprila 1990, izhaja, da je bilo odstopanje od ureditve po splošnem pravu iz člena 19 navedenega zakona – tj. pavšalne dajatve – upravičeno z vidika prizadevanj, da bi s posebnim davkom priskrbeli prihodke v državni proračun, primerljive z dajatvijo, ki jo je uprava podjetij PTT plačevala do ustanovitve podjetja France Télécom, in sicer tako dolgo, da bi se glede na pričakovano povečanje prometa z uvedbo davkov za podjetje France Télécom po splošnem pravu ustvarili prihodki v podobnem znesku (glej točko 160 zgoraj). Pavšalna dajatev je bila poleg tega vsako leto določena glede na znesek prihodkov, ki so se do ustanovitve podjetja France Télécom vsako leto stekali iz dodatnega proračuna podjetij PTT.

211 Iz vrste, ciljev in začasne narave pavšalne dajatve torej izhaja, da je ta vsako leto, za katero se je odmerila podjetju France Télécom, nadomestila vse dajatve, ki bi jih moralo podjetje France Télécom sicer plačati za zadevno leto. Vse te dajatve so vključevale vse neposredne davke, ki jih po navadi plačujejo podjetja – in sicer med drugim ne samo davek od dohodka iz dejavnosti, ampak tudi davek od dobička pravnih oseb in zemljiške davke.

212 Po drugi strani pavšalna dajatev zaradi svoje enoletnosti in začasne narave ni nadomestila davkov, katerih plačilu se je podjetje v poznejših letih morda izognilo. Ukinitev pavšalne dajatve po letu 1994 je bila namreč posledica tega, da bi glede na napovedi, ki jih je potrdil zakonodajalec, zavezanost podjetja France Télécom plačilu davkov iz splošnega prava in uporaba posebne ureditve obdavčenja, kar zadeva njegovo zavezanost za plačilo davka od dohodka iz dejavnosti, morali državi prinesti prihodke,

primerljive s tistimi, ki so se do leta 1990 stekali iz dodatnega proračuna podjetij PTT, tj. sredstvi, ki naj bi bila v obdobju 1991–1993 zagotovljena s pavšalno dajatvijo.

213 Pavšalne dajatve tako ni mogoče šteti za strošek, neločljivo povezan z uvedbo posebne ureditve obdavčenja, temveč bolj za poseben način obdavčitve podjetja France Télécom, uveden za obdobje pred letom 1994. Komisija zato ni mogla upoštevati izravnave, ki sta jo zahtevali tožeči stranki, in je upravičeno izvedla letno analizo posledic uporabe posebne ureditve obdavčenja za podjetje France Télécom.

214 Namreč tudi če bi bila pavšalna dajatev, kot trdi Francoska republika, po francoskem pravu izključno davčne narave, je treba opozoriti, da je v obdobju 1991–1993 zamenjala vsa nakazila v korist države, ki so bremenila podjetje France Télécom, in ne samo davek od dohodka iz dejavnosti. Znižanja dajatev, na primer s posebno ureditvijo obdavčenja – v skladu s katero so se podjetju France Télécom v obdobju 1994–2002 odmerili nižji prispevki davka od dohodka iz dejavnosti, kot bi bili podjetju naloženi po splošnem pravu –, ni mogoče izravnati z naložitvijo druge posebne dajatve – in sicer v obravnavanem primeru nakazila, ki je zamenjalo druge davke, kot je davek od dohodka iz dejavnosti, in po potrebi izplačilo dividend (glej v tem smislu zgoraj v točki 195 navedeno sodbo Italija proti Komisiji z dne 15. decembra 2005, točka 34).

215 Poleg tega zgolj na podlagi dejstva, da sta bili tako pavšalna dajatev kot tudi posebna ureditev obdavčenja uvedeni z zakonom 90-568, ni mogoče dokazati, da je bila zavezanost podjetja France Télécom plačilu pavšalne dajatve neločljivo povezana z uvedbo posebne ureditve obdavčenja. Dejstvo, da sta bili pavšalna dajatev in posebna ureditev obdavčenja uvedeni z istim zakonodajnim aktom, kot je bilo opozorjeno v točki 200 zgoraj, samo po sebi ne dokazuje, da je bilo treba zaradi uvedbe posebne ureditve obdavčenja po letu 1994 v obdobju 1991–1993 nujno uvesti pavšalno dajatev, ali da je uvedba pavšalne dajatve v obdobju 1991–1993 zahtevala uvedbo posebne ureditve obdavčenja po letu 1994.

216 Glede na podrobna pravila za določitev zneska pavšalne dajatve, ki je bil vsako leto enak prihodkom, ki so se do tedaj letno stekali iz posebnega proračuna podjetij PTT, Francoska republika ni dokazala niti, da so bila podrobna pravila obdavčenja za obdobje 1991–1993 uvedena zaradi domnevno nižjega obdavčenja v poznejšem obdobju. Nasprotno, dejstvo, da časovna omejitev uporabe posebne ureditve obdavčenja prvotno ni bila določena, daje slutiti, da je država članica menila, da bodo davčni prihodki na podlagi posebne ureditve obdavčenja dovolj visoki, in je samo po sebi v nasprotju z logiko, da naj bi pavšalna dajatev zamenjala nezadostno obdavčitev po letu 1994.

217 Taka trditev je tudi v nasprotju s trditvijo tožečih strank, da posebna ureditev obdavčenja ni bila namenjena manjši obdavčitvi podjetja France Télécom kot po splošnem pravu. V vsakem primeru je treba v zvezi s tem opozoriti, da državnih pomoči ne določajo njihovi razlogi ali cilji, temveč so opredeljene zaradi svojih učinkov (glej zgoraj v točki 197 navedeno sodbo Španija proti Komisiji, točka 46 in navedena sodna praksa).

218 Iz tega izhaja, da je Komisija upravičeno zavrnila izravnavo med zneski pavšalne dajatve, ki jih je podjetje France Télécom plačalo v obdobju 1991–1993, in razlikami v obdavčitvi, ki so morda nastale na podlagi posebne ureditve obdavčenja za obdobje 1994–2002.

– Razlika v obdavčitvi

219 Iz uvodnih izjav od 54 do 59 izpodbijane odločbe izhaja, da se je Komisija pri dokazovanju, da je podjetje France Télécom plačalo manj davka, kot če bi bilo zavezano plačilu davka od dohodka iz dejavnosti po splošnem pravu, oprla na številčne podatke, ki jih ji je Francoska republika poslala med upravnim postopkom.

220 Ni namreč sporno, da je Francoska republika med upravnim postopkom Komisiji najmanj trikrat (glej točke 39, 43 in 51 zgoraj) poslala podatke, iz katerih je razvidno, da je bilo podjetje France Télécom v obdobju 1994–2002 deležno razlike v obdavčitvi. Komisija natančnega zneska zadevne pomoči ni mogla določiti zaradi različnosti podatkov, ki jih je predložila država članica, vendar je v uvodni izjavi 59 izpodbijane odločbe navedla, da naj bi se ta znesek gibal v razponu, katerega najnižji in najvišji znesek sta bila preprosto povzeta iz podatkov francoskih organov (glej v tem smislu tudi zgoraj v točki 87 navedeno sodbo Komisija proti Franciji, točke od 31 do 35).

221 Že res, da so francoski organi med upravnim postopkom poudarili, da sta oceni z dne 15. maja 2003 in z dne 5. julija 2004 približni. Kljub temu so se tako med upravnim postopkom kot tudi v pisanjih, predloženih Sodišču prve stopnje, oprli na te številke, da bi dokazali, da je za podjetje France Télécom veljala strožja obdavčitev, kot bi za celotno obdobje 1991–2002 izhajala iz splošnega prava.

222 Francoski organi so tako v dopisu z dne 15. maja 2003 v odgovor na odločitev o sprožitvi postopka navedli (glej točko 39 zgoraj):

„S to dokončno analizo se je v skladu s preučitvijo spisov Komisije in pripomb tretjih strank potrdilo, da podjetje France Télécom v okviru davčne ureditve, ki je zanj veljala v obdobju 1991–2002, ni bilo deležno ugodnosti, ki bi lahko pomenila državno pomoč.

Podjetje France Télécom je namreč daleč od tega, da bi prejelo državno pomoč v okviru posebne ureditve obdavčenja, ki je zanj veljala; nasprotno, plačalo je za več kot 1,4 milijarde EUR preveč davka, brez diskontiranja.“

223 Treba je torej ugotoviti, da so bili podatki, ki so bili Komisiji poslani med upravnim postopkom, predstavljeni kot približni, ne pa kot dvomljivi, kar zadeva obstoj razlike v obdavčitvi v prid podjetja France Télécom v obdobju 1994–2002.

224 V teh okoliščinah je podjetje France Télécom na obravnavi zaman trdilo, da podatki, ki jih je Komisija upoštevala v izpodbijani odločbi, temeljijo na domnevah in nimajo zveze s stvarnostjo. Zakonitost odločbe na področju državnih pomoči se namreč presoja glede na podatke, ki jih je imela Komisija na voljo ob njeni izdaji (glej sodbo Sodišča z dne 15. aprila 2008 v zadevi Nuova Agricast, C-390/06, ZOdl., str. I-2577, točka 54 in navedena sodna praksa).

225 Zato je Komisija upravičeno ugotovila, da je bilo podjetje France Télécom v obdobju 1994–2002 vsako leto deležno selektivne ugodnosti v obliki razlike v obdavčitvi v njegovo korist.

Upravičenje na podlagi usklajenosti davčnega sistema

226 Podjetje France Télécom trdi, da je razlika v obdavčitvi, ki je je bilo deležno, upravičena zaradi splošne sistematike davčnega sistema in zato ne pomeni državne pomoči.

227 Člen 87(1) ES prepoveduje državne pomoči z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, to so selektivne pomoči (zgoraj v točki 195 navedena Italija proti Komisiji z dne 15. decembra 2005, točka 94; glej v tem smislu tudi sodbo Sodišča z dne 8. novembra 2001 v zadevi Adria-Wien Pipeline in Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, C-143/99, Recueil, str. I-8365, točka 34).

228 Za namene uporabe člena 87(1) ES je treba ugotoviti, ali državni ukrep v okviru neke pravne ureditve daje prednost posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga v primerjavi z drugimi podjetji, ki so glede na cilj zadevnega ukrepa v primerljivem dejanskem in pravnem položaju (glej zgoraj v točki 227 navedeno sodbo Adria-Wien Pipeline in Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, točka 41 in navedena sodna praksa).

229 Vendar v skladu z ustaljeno sodno prakso pojem državne pomoči ne vključuje državnih ukrepov, ki uvajajo razlikovanje med podjetji in so zato *a priori* selektivni, kadar to razlikovanje izhaja iz narave ali ureditve sistema stroškov, v katerega ti spadajo (sodba Sodišča z dne 6. septembra 2006 v zadevi Portugalska proti Komisiji, C-88/03, ZOdl., str. I-7115, točka 52; glej v tem smislu tudi zgoraj v točki 66 navedeno sodbo Sodišča Italija proti Komisiji z dne 2. julija 1974, točka 33, in sodbo z dne 15. decembra 2005 v zadevi Unicredito Italiano, C-148/04, ZOdl., str. I-11137, točka 51).

230 Upravičenje na podlagi značilnosti ali splošne sistematike davčnega sistema se nanaša na skladnost davčnega ukrepa z notranjimi načeli davčnega sistema, v katerega spada (glej zgoraj v točki 154 navedeno sodbo Diputación Foral de Álava proti Komisiji, točka 59 in navedena sodna praksa).

231 V obravnavanem primeru ni nobenega dvoma, da je zadevna pomoč *a priori* selektivna, saj iz zakona 90-568 izhaja, da se je posebna ureditev obdavčenja uporabljala za podjetje France Télécom in samo še za eno podjetje. Jasno je namreč, da posebna ureditev obdavčenja pomeni davčno ureditev, odstopajočo od pravil, ki so se pri davku od dohodka iz dejavnosti uporabljala za vsa podjetja, ki so bila z vidika ciljev tega davka v podobnem dejanskem in pravnem položaju kot podjetje France Télécom, določenem glede na davčno sposobnost zavezancev in ocenjenem na podlagi ekonomskih meril ob upoštevanju obsega dejavnosti, ki jih podjetja izvajajo na ozemlju lokalnih skupnosti, v katerih imajo poslovalnice (glej točke od 16 do 24 zgoraj).

232 Kar zadeva vprašanje, ali je posebna ureditev obdavčenja upravičena zaradi narave in splošne sistematike davčnega sistema, je treba najprej opozoriti, da Francoska republika tega ni trdila niti med upravnim postopkom niti v tem tožbenem postopku. Kot je pravilno opozorila Komisija, dokazno breme obstoja take upravičenosti načeloma nosi država članica. Iz tega izhaja, da se podjetje France Télécom v okviru te tožbe v podporo svoji trditvi ne more sklicevati na dejstva, s katerimi Komisija ob sprejetju izpodbijane odločbe ni bila seznanjena (glej v tem smislu zgoraj v točki 224 navedeno sodbo Nuova Agricast, točka 54 in navedena sodna praksa).

233 Podjetje France Télécom v podporo trditvi, da posebno ureditev obdavčenja upravičujejo notranja načela davčnega sistema za podjetja, ki izvajajo dejavnosti v Franciji, navaja dve utemeljitvi.

234 Na eni strani naj bi bil namen posebne ureditve obdavčenja preprečiti, da bi se prihodek od davka od dohodka iz dejavnosti, ki ga je moralo plačati podjetje France Télécom, z države „prenesel“ na lokalne skupnosti.

235 Podjetje France Télécom v zvezi s tem nikakor ni dokazalo, da država ni mogla predvideti, da se bo po letu 1994 davek od dohodka iz dejavnosti, odmerjen temu podjetju, plačeval pod pogoji iz splošnega prava in se nato namesto v proračun posamezne lokalne skupnosti, v kateri je imelo podjetje poslovalnico, namenil v državni proračun.

236 Torej tudi če bi lahko odstopanja, ki so se uporabila za podjetje France Télécom, upravičili s ciljem, da se davek od dohodka iz dejavnosti, odmerjen navedenemu podjetju, nameni državi, in to kljub temu, da je davek od dohodka iz dejavnosti davek, katerega prihodek se nameni lokalnim skupnostim, je treba ugotoviti, da tožeča stranka ni dokazala, da istega cilja ne bi bilo mogoče doseči z ukrepi, ki njej ne bi prinesli nobene ugodnosti.

237 Podjetje France Télécom zato nikakor ne more utemeljeno trditi, da je selektivna ugodnost, ki je je bilo deležno, nujna posledica tega, da se je prihodek od davka od dohodka iz dejavnosti, ki mu je bil odmerjen, namenil v državni proračun.

238 Po drugi strani podjetje France Télécom navaja, da je bila ta odstopajoča ureditev nujna, ker bi obdavčitev po občinah težko uvedli že leta 1991, zlasti ker ni bilo računovodskega sistema, ki bi bil prilagojen porazdelitvi osnov za davek od dohodka iz dejavnosti.

239 Vendar je treba opozoriti, da je posebna ureditev obdavčenja začela veljati leta 1994, torej četrto leto po preoblikovanju uprave podjetij PTT v gospodarsko podjetje. Čeprav je podjetje France Télécom leta 1990 navedlo, da računovodski podatki o sredstvih in obveznostih, na podlagi katerih bi se lahko davek od dohodka iz dejavnosti odmeril po poslovalnicah, niso takoj na voljo, pa po drugi strani ni dokazalo, da porazdelitve osnov za davek od dohodka iz dejavnosti po občinah, kot jo je na koncu izvedlo pri obdavčitvi za leto 2003, ni bilo mogoče izvesti že v začetku 90. let. Pri obdavčitvi za leto 1994 so se namreč upoštevali podatki za leto 1992, ki je bilo referenčno obdobje za to obdavčitev (glej točko 21 zgoraj).

240 Zato z nobeno od trditev podjetja France Télécom ni mogoče dokazati, da je bila odstopajoča davčna ureditev, ki se je uporabila in je temu podjetju prinašala ugodnost, upravičena zaradi narave in sistematike davčnega sistema.

241 Iz navedenega izhaja, da ni mogoče sprejeti nobene od trditev tožečih strank, zato je treba zavrniti prvi tožbeni razlog Francoske republike in drugi tožbeni razlog podjetja France Télécom.

6. *Uporaba načela varstva upravičenih pričakovanj*

Trditve strank

242 Francoska republika s četrtim tožbenim razlogom, navedenim podredno, in podjetje France Télécom s prvim delom četrtega tožbenega razloga opozarjata, da člen 14 Uredbe št. 659/1999 določa, da Komisija ne more zahtevati vračila pomoči, če bi bilo to v nasprotju s splošnim načelom prava Skupnosti, ter da načelo varstva upravičenih pričakovanj in načelo pravne varnosti spadata med splošna načela prava Skupnosti. Komisija naj bi poleg tega v poročilu C(2004) 434 z dne 9. februarja 2004 o uporabi pravil o državni pomoči za ukrepe, ki zadevajo neposredno obdavčitev ustvarjenega dohodka, priznala, da lahko načelo varstva upravičenih pričakovanj v izjemnih primerih prepreči odločbo o vračilu, zlasti če se je za podobno ureditev štelo, da ne spada na področje uporabe člena 87(1) ES, ali pa je bila v preteklosti razglašena za nezdružljivo s skupnim trgom.

243 Kar zadeva obseg tega načela, podjetje France Télécom trdi, da iz ustaljene sodne prakse Sodišča in Sodišča prve stopnje izhaja, da se lahko na načelo varstva upravičenih pričakovanj sklicuje vsak gospodarski subjekt, pri katerem je institucija vzbudila upravičena pričakovanja (sodba Sodišča z dne 11. marca 1987 v zadevi Van den Bergh en Jurgens in Van Dijk Food Products (Lopik) proti Komisiji, 265/85, Recueil, str. 1155, točka 44).

244 Podjetje France Télécom priznava, da imajo lahko podjetja, ki so prejemniki pomoči, načeloma upravičena pričakovanja glede zakonitosti pomoči samo, če je ta odobrena skladno s postopkom iz člena 88 ES, in da mora biti preudaren gospodarski subjekt ponavadi sposoben ugotoviti, ali se je ravnalo v skladu s tem postopkom. Vendar naj sodna praksa ne bi izključevala možnosti, da se prejemnik sklicuje na izjemne okoliščine, ki bi mu lahko vzbudile upravičena pričakovanja glede zakonitosti pomoči (sodba Sodišča z dne 20. septembra 1990 v zadevi Komisija proti Nemčiji, C-5/89, Recueil, str. I-3437, točka 16), Komisija pa naj bi to možnost priznala v odločbah

(uvodna izjava 80 Odločbe Komisije 2004/76/ES z dne 13. maja 2003 o shemi državne pomoči, ki jo je izvajala Francija za poveljstva in logistične centre (UL 2004, L 23, str. 1)).

245 Podjetje France Télécom v obravnavanem primeru meni, da obstajajo izjemne okoliščine, na podlagi katerih je lahko upravičeno pričakovalo, da posebna ureditev obdavčenja ni pomenila ugodnosti, ki bi bila lahko opredeljena kot državna pomoč.

246 Francoska republika in podjetje France Télécom opozarjata, da je bila davčna ureditev, ki jo je Komisija preučila v obravnavanem primeru, uvedena s členi od 18 do 21 zakona 90-568, kot izhaja zlasti iz odstavkov 28, 32 in 61 odločitve o sprožitvi postopka ter iz uvodnih izjav 17 in 21 izpodbijane odločbe.

247 Službe Komisije naj bi člen 21 zakona 90-568 že preučile, in sicer na podlagi pritožbe, vložene 4. maja 1990, ki se je nanašala na posebna pravila zavezanosti podjetja La Poste plačilu davka od dohodka iz dejavnosti. Komisija naj bi z odločbo z dne 8. februarja 1995 (UL 1995, C 262, str. 11, v nadaljevanju: odločba o podjetju La Poste) priznala, da davčna ugodnost, ki je bila v korist podjetja La Poste uvedena s členom 21 zakona 90-568, ni pomoč v smislu člena 87(1) ES. Sodišče prve stopnje naj bi to odločbo potrdilo v sodbi z dne 27. februarja 1997 v zadevi FFSA in drugi proti Komisiji (T-106/95, Recueil, str. II-229). Komisija naj bi se ob preučitvi te določbe nujno seznanila s pravili v zvezi z ureditvijo davka od dohodka iz dejavnosti, ki se je uporabljala za podjetje France Télécom. Če bi bila v dvomih glede vprašanja, ali navedena ureditev pomeni državno pomoč v smislu člena 87(1) ES, bi morala v skladu z dolžnostjo skrbnega ravnanja na podlagi člena 88(3) ES sprožiti postopek preiskave. Ker takega postopka ni sprožila, naj bi podjetje France Télécom in francoski organi v izrednih okoliščinah upravičeno pričakovali, da je ureditev davka od dohodka iz dejavnosti, ki izhaja iz zakona 90-568, združljiva s členom 87(1) ES.

248 Francoska republika in podjetje France Télécom navajata štiri dodatne trditve v podporo trditvi, da načelo varstva upravičenih pričakovanj v obravnavanem primeru nasprotuje vračilu državne pomoči, ki jo je opredelila Komisija.

249 Prvič, okoliščine obravnavanega primera naj bi bile podobne tistim iz zadeve, v kateri je bila izdana sodba Sodišča prve stopnje z dne 1. julija 2004 v zadevi Salzgitter proti Komisiji (T-308/00, ZOdl., str. II-1933).

250 Drugič, prepričanje francoskih organov in podjetja France Télécom naj bi bilo še toliko trdnejše, ker cilj posebne ureditve obdavčenja ni bil dodeliti kakršno koli ugodnost podjetju France Télécom, temveč zgolj zagotoviti, da postopna uporaba davčnih predpisov splošnega prava za podjetje France Télécom ne bi vplivala na državni proračun. V nasprotju z davčnimi pomočmi, ki ponavadi obsegajo oprostitev ali znižanje davčnih stopenj, naj v obravnavanem primeru ne bi šlo za to. Nasprotno, podjetje France Télécom in francoski organi naj bi bili do leta 1999 prepričani, da bo posebna ureditev obdavčenja povzročila preveliko obdavčitev v primerjavi s splošnim pravom. Podjetje France Télécom naj tako ne bi moglo slutiti, da bi lahko posebna ureditev obdavčenja pomenila državno pomoč.

251 Tretjič, Komisija naj bi v Odločbi 2006/621/ES z dne 2. avgusta 2004 o državni pomoči, ki jo izvaja Francija v korist podjetja France Télécom (UL 2006, L 257, str. 11), menila, da „bi bil zahtevek za povračilo pomoči v nasprotju s splošnimi načeli prava Skupnosti“, „ker je imelo podjetje France Télécom lahko zakonito zaupanje, da ravnanje [Francoske republike] ni bilo del pomoči države“ (uvodna izjava 264). Vendar naj bi se podjetje France Télécom v obravnavanem primeru zavedlo, da je bilo deležno ugodnosti, šele ko so francoski organi pripravili prve teoretične izračune. Namesto tega naj bi podjetje France Télécom do takrat, tj. najmanj do leta 2000, menilo, da je zaradi posebnih pravil glede njegove zavezanosti plačilu davka od dohodka iz dejavnosti postavljeno v konkurenčno slabši položaj pri odnosih z lokalnimi skupnostmi. Poleg tega naj bi zahtevalo, da se njegova posebna ureditev obdavčenja uskladi s splošnim pravom.

252 Četrtič, Komisija naj ob sprejetju izpodbijane odločbe ne bi imela dovolj ustaljene sodne prakse odločanja in nobena ureditev obdavčenja, podobna spornim ukrepom iz obravnavanega primera, naj se ne bi štela za državno pomoč.

253 Francoska republika v repliki izpodbija trditev Komisije, da se ne more sklicevati na načelo varstva upravičenih pričakovanj, ker zadevne ureditve ni priglasila. Možnost sklicevanja na to načelo naj bi torej imela tako prejemnik pomoči kot tudi država članica, ki je to pomoč dodelila. Sodna praksa, na katero se sklicuje Komisija, naj bi se nanašala samo na tožbo zaradi neizpolnitve obveznosti, in ta sodna praksa naj ne bi nasprotovala temu, da se država članica v okviru ničnostne tožbe na to načelo sklicuje v zvezi s prejemnikom pomoči.

254 Komisija navaja, prvič, da se država članica na načelo varstva upravičenih pričakovanj ne more sklicevati niti v svojem imenu niti v imenu prejemnika pomoči, če nove pomoči ne priglasi Komisiji. Ker Francoska republika ni priglasila spornih ukrepov, naj obveznost vračila nezakonito dodeljene pomoči torej ne bi bila v nasprotju z načelom varstva upravičenih pričakovanj (zgoraj v točki 244 navedena sodba Sodišča v zadevi Komisija proti Nemčiji, točki 14 in 17, in sodba Sodišča z dne 11. novembra 2004 v združenih zadevah Demesa in Territorio Histórico de Álava proti Komisiji, C-183/02 P in C-187/02 P, ZOdl., str. I-10609, točka 44; sodbi Sodišča prve stopnje z dne 15. septembra 1998 v združenih zadevah BFM in EFIM proti Komisiji, T-126/96 in T-127/96, Recueil, str. II-3437, točka 69, in z dne 10. aprila 2003 v zadevi Scott proti Komisiji, T-366/00, Recueil, str. II-1763, točka 61).

255 Komisija navaja, drugič, da v odločbi o podjetju La Poste določb zakona 90-568 o ureditvi davka od dohodka iz dejavnosti, ki so se uporabljale za podjetje France Télécom, ni niti preučila niti se o njih ni izrazila. Ker pa te določbe niso bile priglašene, naj molka Komisije ne bi bilo mogoče razlagati kot odobritev (zgoraj v točki 254 navedena sodba Demesa in Territorio Histórico de Álava proti Komisiji, točka 52).

256 Komisija v vsakem primeru meni, da če je Sodišče prve stopnje v zgoraj v točki 247 navedeni sodbi FFSA in drugi proti Komisiji razsodilo, da določbe zakona 90-568 v zvezi s podjetjem La Poste pomenijo pomoč, združljivo s skupnim trgom, Francoska republika ni mogla upravičeno pričakovati, da določbe, ki so se uporabljale za podjetje France Télécom, ne pomenijo pomoči. Francoski organi bi morali v takem primeru zadevne določbe priglasiti (zgoraj v točki 254 navedena sodba Demesa in Territorio Histórico de Álava proti Komisiji, točke od 48 do 50).

257 Komisija trdi, tretjič, da je sklicevanje na Odločbo 2006/621 brezpredmetno, ker se okoliščine iz obravnavane zadeve razlikujejo od okoliščin zadeve, v kateri je bila sprejeta navedena odločba.

258 Komisija navaja, četrtič, da s sprejetjem izpodbijane odločbe ni spremenila svoje politike glede davčnih pomoči, temveč je v okoliščinah obravnavanega primera uporabila objektivna pravila iz člena 87(1) ES.

Presoja Sodišča prve stopnje

259 V skladu z ustaljeno sodno prakso se lahko na načelo varstva upravičenih pričakovanj kljub neobstoju besedila sklicuje vsak posameznik, ki mu je institucija s tem, ko mu je dala natančna zagotovila, vzbudila upravičena pričakovanja (glej zgoraj v točki 243 navedeno sodbo Van den Bergh en Jurgens in Van Dijk Food Products (Lopik) proti Komisiji, točka 44, in sodbo Sodišča prve stopnje z dne 21. julija 1998 v združenih zadevah Mellett proti Sodišču, T-66/96 in T-221/97, RecFP, str. I-A-449 in II-1305, točka 104 in navedena sodna praksa).

260 Taka zagotovila, ne glede na obliko, v kateri so sporočena, so natančne, brezpogojne ter skladne informacije iz pooblaščenih in zanesljivih virov. Nasprotno pa se nihče ne more

sklicevati na kršitev tega načela, ne da bi mu uprava dala natančna zagotovila (glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 14. februarja 2006 v združenih zadevah TEA-CEGOS in drugi proti Komisiji, T-376/05 in T-383/05, ZOdl., str. II-205, točka 88 in navedena sodna praksa).

261 Iz tega načela, ki se uporablja posebej pri nadzoru nad državnimi pomočmi v skladu s členom 14 Uredbe št. 659/1999, izhaja, da se je na varstvo upravičenih pričakovanj prejemnika pomoči mogoče sklicevati (zgoraj v točki 244 navedena sodba Komisija proti Nemčiji, točka 16), če ima ta dovolj natančna zagotovila na podlagi pozitivnega ukrepanja Komisije, tako da lahko sklepa, da neki ukrep ni državna pomoč v smislu člena 87(1) ES. Če se Komisija izrecno ne izrazi o ukrepu, ki ji je bil priglašen, pa po drugi strani molk te institucije na podlagi načela varstva upravičenih pričakovanj podjetja, ki je prejelo državno pomoč, ne more preprečiti vračila te pomoči (glej v tem smislu zgoraj v točki 254 navedeno sodbo Demesa in Territorio Histórico de Álava proti Komisiji, točka 44).

262 Vendar lahko podjetja, ki so prejela pomoč, ob upoštevanju nujnosti nadzora nad državnimi pomočmi, ki ga Komisija izvaja na podlagi člena 88 ES, načeloma upravičeno pričakujejo, da je bila pomoč zakonita, samo če je bila dodeljena v skladu s postopkom iz navedenega člena. Preudaren gospodarski subjekt mora namreč biti ponavadi sposoben ugotoviti, ali se je ravnalo v skladu s tem postopkom. Zato se tudi država članica, katere organi so pomoč dodelili ob neupoštevanju postopkovnih pravil iz člena 88 ES, ne more sklicevati na upravičena pričakovanja prejemnikov pomoči, da bi se izognila obveznosti sprejetja ukrepov, potrebnih za izvršitev odločbe Komisije, s katero ji je bilo naloženo vračilo pomoči (glej zgoraj v točki 244 navedeno sodbo Sodišča v zadevi Komisija proti Nemčiji, točki 14 in 17, in sodbo Sodišča z dne 19. junija 2008 v zadevi Komisija proti Nemčiji, C-39/06, neobjavljena v ZOdl., točka 24 in navedena sodna praksa).

263 Seveda ni mogoče izključiti možnosti, da se prejemnik nezakonite pomoči sklicuje na izjemne okoliščine, zaradi katerih je lahko upravičeno pričakoval, da je ta pomoč zakonita, in tako nasprotuje njenemu vračilu (glej v tem smislu zgoraj v točki 254 navedeno sodbo Sodišča prve stopnje v zadevi BFM in EFIM proti Komisiji, točka 70, in

sodbo Sodišča prve stopnje z dne 5. avgusta 2003 v združenih zadevah P & O European Ferries (Vizcaya) in Diputación Foral de Vizcaya proti Komisiji, T-116/01 in T-118/01, Recueil, str. II-2957, točki 201 in 204).

264 V obravnavanem primeru je jasno, da zadevna pomoč ni bila priglašena, saj jo je Komisija preučila na podlagi pritožbe, ki je bila vložena po dodelitvi prvega dela pomoči – in sicer razlike v obdavčitvi, ki je je bilo podjetje France Télécom deležno za leto 1994. Ugotoviti je torej treba, da se načeloma niti Francoska republika niti podjetje France Télécom ne moreta sklicevati na načelo varstva upravičenih pričakovanj prejemnika zadevne pomoči, da bi se izognila odločbi o vračilu, razen če dokažeta obstoj izjemnih okoliščin, na podlagi katerih je lahko podjetje France Télécom upravičeno pričakovalo, da je zadevna pomoč zakonita.

265 Izjemna okoliščina, na katero se v tem smislu sklicujeta Francoska republika in podjetje France Télécom, se nanaša na dejstvo, da je Komisija preučila člen 21 zakona 90-568, na podlagi katerega je v odločbi o podjetju La Poste presodila, da znižanje vrednosti davčnih osnov na 85 % njihove vrednosti, ki se je za podjetje La Poste – ne pa tudi za podjetje France Télécom – uporabljalo na podlagi člena 21, točka I 3, ne pomeni državne pomoči. Tožeči stranki opozarjata, da je bila posebna ureditev obdavčenja uvedena z istim členom in da se je uporabljala tudi za podjetje La Poste. Komisija pa ob preučitvi te ureditve ni menila, da pomeni državno pomoč.

266 Prvič, v zvezi s tem je treba navesti, da se Komisija, kot sta tožeči stranki sami priznali, nikakor ni izrazila o posebni ureditvi obdavčenja. Na načelo varstva upravičenih pričakovanj se je mogoče sklicevati samo, če lahko prejemnik pomoči navede natančna zagotovila, ki mu jih je dala uprava (glej točko 260 zgoraj).

267 Drugič, iz samega besedila odločbe v zvezi s podjetjem La Poste izhaja, da druge določbe člena 21 zakona 90-568, zlasti tiste v zvezi z davkom od dohodka iz dejavnosti in posebno ureditvijo obdavčenja, niso bile preučene. Molk Komisije glede posebne

ureditve obdavčenja v odločbi v zvezi s podjetjem La Poste torej ni zadostoval za to, da bi lahko podjetje La Poste, še toliko manj pa podjetje France Télécom, upravičeno pričakovalo, da ta davčna ureditev ne pomeni državne pomoči (glej v tem smislu zgoraj v točki 254 navedeno sodbo Demesa in Territorio Histórico de Álava proti Komisiji, točka 44).

268 Tretjič, kot Komisija navaja v obrambi, je Sodišče prve stopnje ugotovitev iz odločbe v zvezi s podjetjem La Poste, da znižanje davčnih osnov, ki je bilo sporno v tej zadevi, ne pomeni državne pomoči, ovrglo v zgoraj v točki 247 navedeni sodbi FFSA in drugi proti Komisiji. Sodišče prve stopnje je namreč v točkah 167 in 168 navedene sodbe presodilo, da je bila z zadevnimi določbami člena 21 zakona 90-568 uvedena državna pomoč, ki spada na področje uporabe člena 87(1) ES, čeprav je s skupnim trgom združljiva na podlagi odstopanja, ki je v korist javnih podjetij določeno v členu 86(2) ES. Pritožbo, vloženo zoper to sodbo, je Sodišče zavrnilo (sklep z dne 25. marca 1998 v zadevi FFSA in drugi proti Komisiji, C-174/97 P, Recueil, str. I-1303). Torej tudi če sta Francoska republika in podjetje France Télécom na podlagi odločbe v zvezi s podjetjem La Poste lahko pričakovala, da ukrepi iz člena 21 zakona 90-568 ne pomenijo državnih pomoči, pa so se taka pričakovanja izkazala za neutemeljena in torej ne spadajo med pričakovanja, katerih upoštevanje je lahko zagotovljeno z načelom varstva upravičenih pričakovanj.

269 Četrtič, v vsakem primeru je treba opozoriti, da Komisija na datum, ko bi morala biti zadevna pomoč priglašena – tj. pred datumom zapadlosti prispevka davka od dohodka iz dejavnosti, ki je bil podjetju France Télécom odmerjen za leto 1994 –, še ni sprejela odločbe v zvezi s podjetjem La Poste.

270 Zato je treba ugotoviti, da Francoska republika in podjetje France Télécom nista dokazala obstoja izjemnih okoliščin, na podlagi katerih bi se lahko sklicevala na načelo varstva upravičenih pričakovanj.

271 Te ugotovitve ni mogoče ovreči z nobeno od drugih trditev tožečih strank.

272 Prvič, Francoska republika se namreč sklicuje na poročilo C(2004) 434 z dne 9. februarja 2004 o uporabi pravil o državni pomoči za ukrepe, ki zadevajo neposredno obdavčitev ustvarjenega dohodka. Če hoče tožeča stranka trditi, da je to poročilo za Komisijo zavezujoče, je dovolj opozoriti, da je v njem navedeno, da „dejstvo, da se odobri del ureditve, nikakor še ne pomeni, da so drugi vidiki iste ureditve skladni s pravili Pogodbe“. Tako je v samem besedilu tega poročila izključeno, da bi lahko na podlagi odobritve ukrepa, uvedenega v členu 21, točka I 3, zakona 90-568, sklepali, da so dovoljeni vsi ukrepi, uvedeni z drugimi določbami istega člena.

273 Drugič, sprejeti ni mogoče niti trditve Francoske republike, da so okoliščine obravnavanih zadev podobne tistim v zadevi, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 249 navedena sodba Salzgitter proti Komisiji. Sodišče prve stopnje je namreč v navedeni zadevi razsodilo, da dejstvo, da se prejemnik pomoči ne more sklicevati na načelo varstva upravičenih pričakovanj, ker pomoč ni bila priglašena, ne pomeni, da se ne more sklicevati na kršitev načela pravne varnosti.

274 Za zadevo, v kateri je bila izdana zgoraj v točki 249 navedena sodba Salzgitter proti Komisiji, so bile značilne posebne okoliščine, na primer sprejetje odločbe o nenasprotovanju določbi, na podlagi katere je bila dodeljena zadevna pomoč, delni in implicitni umik te odločbe, spremenjena analiza Komisije, negotovost glede vprašanja, ali je treba novo uporabo zadevne določbe priglasiti, in dolgo neukrepanje Komisije, čeprav se je v celoti zavedala obstoja zadevnih pomoči.

275 Za primerjavo, v obravnavanih zadevah določbe zakona 90-568, na katerih je temeljila posebna ureditev obdavčenja, niso bile priglašene Komisiji, zato v zvezi z njimi ni bilo mogoče sprejeti odločbe o nenasprotovanju.

276 V zvezi s tem, tretjič, ni mogoče sprejeti trditve tožečih strank, da Francoski republiki ni bilo treba priglasiti posebne ureditve obdavčenja, ker ni bilo očitno, da je francoski zakonodajalec nameraval podjetju France Télécom dodeliti državno pomoč. Po eni strani namreč namera države članice ne vpliva na obstoj državne pomoči (glej točko 198 zgoraj). Po drugi strani je priglasitev ukrepa, ki bi lahko nekemu podjetju prinesel ugodnost, sredstvo, določeno s Pogodbo, ki omogoča državam članicam, da se prepričajo, da ne bodo dodelile nezakonite državne pomoči, in podjetjem, da ne bodo prejela take pomoči. Ker je posebna ureditev obdavčenja pomenila način za odmero davka od dohodka iz dejavnosti, ki je odstopal od splošnega prava in je zadeval dve podjetji, ni bilo mogoče *a priori* izključiti, da gre za državno pomoč. Kljub temu je jasno, da posebna ureditev obdavčenja ni bila priglašena Komisiji. V zvezi s tem je treba opozoriti, da če se pomoč izvaja brez predhodne priglasitve Komisiji in ni izjemnih okoliščin, tako da je nezakonita na podlagi člena 88(3) ES, prejemnik pomoči v tem primeru ne more imeti upravičenega pričakovanja glede zakonitosti dodelitve te pomoči (glej v tem smislu v točki 254 zgoraj navedeno sodbo Demesa in Territorio Histórico de Álava proti Komisiji, točka 45).

277 Četrtič, kot navaja Komisija, so pogoji, pod katerimi se lahko varstvo upravičenih pričakovanj prizna, odvisni od posamezne zadeve. Dejstvo, da je Komisija priznala, da se lahko podjetje France Télécom na to načelo sklicuje v zadevi, v kateri je bila sprejeta Odločba 2006/621, samo po sebi ni bistveno za vprašanje, ali je podjetje lahko upravičeno do tega varstva v obravnavanem primeru.

278 Petič in nazadnje, zavrniti je treba tudi trditev Francoske republike, da Komisija nima ustaljene prakse odločanja na tem področju. Tudi če bi bil tak neobstoj prakse dokazan, z njim ne bi bilo mogoče podpreti trditve, da sta lahko tožeči stranki upravičeno pričakovali, da posebna ureditev obdavčenja ne pomeni državne pomoči.

279 Iz navedenega izhaja, da trditev tožečih strank ni mogoče sprejeti in da je zato treba zavrniti četrti tožbeni razlog, ki ga je navedla Francoska republika, in prvi del četrtega tožbenega razloga, ki ga je navedlo podjetje France Télécom.

7. *Možnost odreditve vračila pomoči v nedoločenem znesku in upoštevanje načela pravne varnosti*

Trditve strank

280 Podjetje France Télécom v drugem delu četrtega tožbenega razloga trdi, da je možnost natančne določitve zneska pomoči, nezdružljive s skupnim trgom, eden od pogojev za njeno vračilo, zato meni, da je hipotetičnost zneska, ki ga je treba vrniti, v nasprotju z načelom pravne varnosti.

281 Podjetje France Télécom navaja, da načelo pravne varnosti ne more biti omejeno na pogoje, določene za to, da pri prejemniku pomoči vzbudi legitimno pričakovanje (zgoraj v točki 249 navedena sodba Salzgitter proti Komisiji), in da to načelo zahteva, da je vsak akt s pravnimi učinki jasen in natančen, da se lahko zainteresirana stranka nedvoumno seznani s svojimi pravicami in obveznostmi ter ravna v skladu z njegovimi določbami (sodba Sodišča z dne 1. oktobra 1998 v zadevi Langnese-Iglo proti Komisiji, C-279/95 P, Recueil, str. I-5609, točka 78). Zato naj bi morala Komisija v skladu s tem načelom Francoski republiki zagotoviti podatke, na podlagi katerih bi bilo brez posebnih težav mogoče določiti znesek pomoči, ki ga je treba vrniti, in zlasti določiti parameter, na podlagi katerega bi bilo mogoče izmeriti obseg protikonkurenčnih ugodnosti, ki jih je bilo deležno podjetje France Télécom (sodbe Sodišča z dne 12. julija 1973 v zadevi Komisija proti Nemčiji, 70/72, Recueil, str. 813; z dne 13. julija 1988 v zadevi Francija proti Komisiji, 102/87, Recueil, str. 4067, točka 33, in z dne 12. oktobra 2000 v zadevi Španija proti Komisiji, C-480/98, Recueil, str. I-8717, točka 25).

282 Vendar naj bi Komisija opredelila zgolj okvirni razpon, ne da bi določila parametre, potrebne za izračun zneska pomoči, ki ga je treba vrniti. Zato naj ne bi bilo mogoče šteti, da ima izpodbijana odločba jasne in natančne pravne učinke, kar pomeni, da je kršeno načelo pravne varnosti.

283 Dejansko naj ne bi bilo mogoče izračunati natančnega zneska razlike med prispevki davka od dohodka iz dejavnosti, ki so bili podjetju France Télécom odmerjeni za leto 2003, in zneskom davkov, ki bi jih moralo podjetje France Télécom plačati, če bi bilo obdavčeno pod pogoji iz splošnega prava.

284 Podjetje France Télécom naj namreč ne bi imelo stroškovnega računovodstva, ki omogoča porazdelitev davčnih osnov po občinah, saj se prvi razpoložljivi podatki nanašajo na leto 2001, ki je v skladu s členom 1467 A splošnega davčnega zakonika referenčno obdobje pri odmeri davka za leto 2003 (glej točko 21 zgoraj). Podjetje France Télécom naj bi imelo približno 19.000 poslovalnic, v katerih je v obdobju 1991–2000 prihajalo do precejšnjih sprememb, zato je nemogoča vsakršna stvarna porazdelitev davčnih osnov za leta pred letom 2001.

285 Ker ni mogoče porazdeliti davčnih osnov za izračun zneska davka, ki bi ga moralo podjetje France Télécom sicer plačati, naj prav tako ne bi bilo mogoče ugotoviti dejansko uporabljenih lokalnih stopenj, ki naj poleg tega ne bi bile več na voljo. Tako naj bi bili zneski, ki so bili Komisiji sporočeni leta 2003, za obdobje 1994–1999 dobljeni na podlagi povprečne nacionalne davčne stopnje za podjetje France Télécom, izračunane z linearno ekstrapolacijo na podlagi ponderirane povprečne nacionalne stopnje.

286 Podatki, poslani julija 2004, naj bi bili bolj zanesljivi, saj naj bi bili dobljeni na podlagi zneska, ki je bil podjetju France Télécom za leto 2003 dejansko odmerjen v skladu s splošnim pravom, vendar naj bi za predhodna leta prav tako temeljili na fiktivni rekonstrukciji z ekstrapolacijo.

287 V teh okoliščinah so bili lahko podatki, ki jih je Francoska republika poslala med upravnim postopkom, samo okvirni in zelo približni, na kar je bila Komisija ustrezno opozorjena. To naj bi uprava tudi upoštevala, kot je razvidno iz zapisnika sestanka kolegija članov Komisije, na katerem je bila sprejeta izpodbijana odločba. Tako naj bi bilo natančni znesek ugodnosti, ki naj bi ga bilo deležno podjetje France Télécom, nemogoče izračunati na podlagi parametrov iz izpodbijane odločbe. Komisija naj bi v odločbah 2003/216 in 2006/621 na podlagi dejstva, da zneska pomoči, ki ga je opredelila, ni mogoče izračunati, sklepala, da ni mogoče odrediti njegovega vračila.

288 Komisija najprej trdi, da lahko v skladu z ustaljeno sodno prakso ugotovi samo obveznost vračila, nacionalnim organom pa prepusti izračun natančnih zneskov pomoči, ki jih je treba vrniti.

289 Dalje, Komisija navaja, da neobstoj zanesljivih računovodskih podatkov ne ovira vračila pomoči, če jo je mogoče natančno opredeliti. Zadevna pomoč naj bi bila v izpodbijani odločbi natančno opredeljena kot razlika v obdavčitvi, enaka razliki med davkom od dohodka iz dejavnosti, ki bi ga moralo podjetje France Télécom plačati, če bi se zanj uporabljalo splošno pravo, in davkom, ki je bil temu podjetju dejansko odmerjen v obdobju 1994–2002. Natančna določitev zadevne pomoči naj ne bi vplivala na zakonitost izpodbijane določbe, ampak naj bi se nanašala na fazo njenega izvajanja, ki naj bi temeljila na obveznosti lojalnega sodelovanja med Komisijo in državami članicami, določeni v členu 10 ES.

290 Pri tem, prvič, naj bi bila dopustna uporaba metode ekstrapolacije na podlagi razpoložljivih podatkov. Poleg tega naj bi Francoska republika to metodo uporabila med upravnim postopkom in pri tem dobila dve skupini rezultatov, ki sta se v izpodbijani odločbi uporabili za določitev okvirnega razpona zneska, ki ga je treba vrniti.

291 Kolegij članov Komisije naj bi okvirno naravo teh zneskov ustrezno upošteval (PV (2004) 1667 konč., z dne 19. in 20. julija 2004, točka 20.1, str. 34) in zato naj bi bil s popravkom, sprejetim 19. januarja 2005 (C(2005) 75 konč.), v uvodni izjavi 59 izpodbijane odločbe dodan izraz „okviren“, o čemer naj bila Francoska republika uradno obveščena še isti dan.

292 Drugič, ni se mogoče resno sklicevati na nezmožnost rekonstrukcije zneskov davka, ki bi ga moralo podjetje France Télécom plačati, če bi se zanj uporabljalo splošno pravo.

293 Prvič, francoski organi naj bi se pri dokazovanju, da podjetje France Télécom v obdobju 1991–2002 ni bilo deležno ugodnosti, zaporedoma oprli na dve skupini podatkov, predloženih 15. maja 2003 in 29. januarja 2004, ki so jih predstavili kot dovolj verodostojne. Francoska republika naj bi se na nezanesljivost svojih ocen prvič sklicevala šele po tem, ko so francoski organi spoznali, da namerava Komisija zavrniti utemeljitev v zvezi z izravnavo med pavšalno dajatvijo, ki je bila podjetju France Télécom odmerjena za obdobje 1991–1993, in razliko v obdavčitvi, ki je zaradi uporabe posebne ureditve obdavčenja nastala v obdobju 1994–2002.

294 Drugič, povsem neutemeljene naj bi bile trditve, da naj ne bi bilo na voljo podatkov, nujno potrebnih za izračun zneska prispevkov davka od dohodka iz dejavnosti, ki bi se morali podjetju France Télécom sicer odmeriti za obdobje 1994–2002.

295 Ni namreč mogoče razumeti, da podjetje France Télécom ne pozna dovolj natančno lokacije svojega premoženja v ne tako oddaljenem obdobju. Davčne stopnje, ki so jih ozemeljske skupnosti, na ozemlju katerih je imelo podjetje France Télécom poslovalnice, izglasovale v zadevnih letih, naj bi bili javni podatki, katerih izginotja naj sploh ne bi bilo mogoče razložiti.

Presoja Sodišča prve stopnje

296 Najprej je treba opozoriti, da je Francoska republika v odgovor na vprašanja Sodišča prve stopnje navedla, da je po zgoraj v točki 93 navedeni sodbi Komisija proti Franciji umaknila peti tožbeni razlog, s katerim je trdila, da obveznosti vračila zadevne pomoči ni mogoče izpolniti, ker ni mogoče izračunati njenega natančnega zneska, in da je začasno izvajala člen 2 izpodbijane odločbe. V teh okoliščinah se bodo upoštevale samo trditve, ki jih je navedlo podjetje France Télécom.

297 Komisiji v odločbi, s katero odredi vračilo nezakonite pomoči, v skladu z ustaljeno sodno prakso ni treba navesti natančnega zneska pomoči, ki ga je treba vrniti. Zahteve prava Skupnosti glede tega so namreč omejene na to, prvič, da se z vračilom nezakonito dodeljenih pomoči vnovič vzpostavi prejšnje stanje in, drugič, da se to vračilo izvede v skladu s postopki nacionalnega prava, katerega uporaba ne sme biti v nasprotju z obsegom in učinkovitostjo prava Skupnosti (glej zgoraj v točki 184 navedeno sodbo Ladbroke Racing proti Komisiji, točka 187 in navedena sodna praksa).

298 Torej zadostuje, da se lahko znesek pomoči, ki ga je treba vrniti, brez pretiranih težav izračuna na podlagi podatkov iz odločbe (zgoraj v točki 281 navedena sodba Francija proti Komisiji z dne 13. julija 1988, točka 33).

299 Komisija se torej lahko omeji samo na ugotovitev obveznosti vračila zadevne pomoči, nacionalnim organom pa prepusti izračun natančnih zneskov pomoči, ki jih je treba vrniti, zlasti če je treba pri tem izračunu upoštevati davčne ureditve ali sisteme socialne varnosti, katerih podrobna pravila so določena z veljavno nacionalno zakonodajo (zgoraj v točki 281 navedena sodba Španija proti Komisiji z dne 12. oktobra 2000, točka 26, in zgoraj v točki 184 navedena sodba Ladbroke Racing proti Komisiji, točka 188).

300 Kljub temu pravica Komisije, da ne navede natančnega zneska pomoči, ki ga je treba vrniti, ne pomeni, da tej instituciji ni treba spoštovati načela pravne varnosti, ki zahteva, da je vsak upravni akt s pravimi učinki jasen in natančen, da se lahko zainteresirane stranke nedvoumno seznanijo s svojimi pravicami in obveznostmi ter ravnajo v skladu z njegovimi določbami (zgoraj v točki 281 navedena sodba Langnese-Iglo proti Komisiji, točka 78).

301 V obravnavanem primeru je treba opozoriti, da je Komisija v uvodni izjavi 59 izpodbijane odločbe navedla, da naj bi znesek zadevne pomoči znašal med 798 milijoni EUR in 1,14 milijarde EUR. Iz tega izhaja, da je treba znesek 798 milijonov EUR v skladu s členom 2 izpodbijane odločbe šteti za najnižji znesek pomoči, ki jo je treba vrniti. Izrek odločbe na področju državnih pomoči je namreč neločljivo povezan z njeno obrazložitvijo, tako da jo je po potrebi treba razlagati ob upoštevanju razlogov za njeno sprejetje. Ker zneska, ki določata razpon zneska zadevne pomoči, nista okvirna, izpodbijana odločba vsebuje ustrezne podatke, na podlagi katerih bi lahko Francoska republika sama brez posebnih težav določila dokončni znesek pomoči, ki jo je treba vrniti (glej v tem smislu zgoraj v točki 87 navedeno sodbo Komisija proti Franciji, točke od 31 do 40 in navedena sodna praksa).

302 V uvodni izjavi 42 izpodbijane odločbe je bila namreč zadevna pomoč natančno opredeljena kot „razlika med davkom od dohodka iz dejavnosti, ki je bil dejansko plačan s strani […] [France Télécom], in tistim, ki bi moral biti plačan po splošnem pravu v obdobju od 1. januarja 1994 do 1. januarja 2003“.

303 Po drugi strani je Komisija v uvodnih izjavah od 54 do 60 izpodbijane odločbe predstavila ocene, ki ji jih je Francoska republika poslala med upravnim postopkom, in se pri določitvi zneska zadevne pomoči oprla na te podatke. Pri tem je Komisija upravičeno navedla, da bi se lahko metode za izračun približka zneska zadevne pomoči, kot so se uporabile v obravnavanem primeru, priznale, če država članica in podjetje ne bi mogla izračunati natančnega zneska ugodnosti, ki ga je bilo deležno podjetje France Télécom.

304 Ker je bilo mogoče znesek pomoči, ki ga je treba vrniti, brez pretiranih težav izračunati na podlagi podatkov iz izpodbijane odločbe, je Komisija v uvodnih izjavah 59 in 60 navedene odločbe upravičeno navedla, da bodo natančen znesek pomoči, ki ga je treba vrniti, francoski organi določili med izvrševanjem navedene odločbe.

305 Iz tega izhaja, da podjetje France Télécom ne more utemeljeno trditi, da je zaradi nezmožnosti izračuna zneska zadevne pomoči obveznost njenega vračila v nasprotju z načelom pravne varnosti. Zato je treba zavrniti drugi del četrtega tožbenega razloga podjetja France Télécom.

8. *Uporaba pravil o zastaranju*

Trditve strank

306 Francoska republika in podjetje France Télécom s tretjim tožbenim razlogom opozarjata, da imajo pooblastila Komisije zahtevati vračilo pomoči v skladu s členom 15 Uredbe št. 659/1999 desetletni zastaralni rok in da začne zastaralni rok teči na dan, ko je dodeljena nezakonita pomoč upravičencu kot individualna pomoč ali kot pomoč v okviru sheme pomoči.

307 Francoska republika in podjetje France Télécom izpodbijata presojo Komisije, da so bile zadevne pomoči dodeljene v okviru sheme pomoči in da je začel zastaralni rok teči na datum dejanskega izplačila prve pomoči podjetju France Télécom, tj. 1. januarja 1994.

308 V nasprotju s tem menita, da je rok v skladu z načelom pravne varnosti začel teči na datum, ko je bil z zavezujočo pravno obveznostjo uveden zadevni ukrep, tj. 2. julija 1990, torej na datum razglasitve in začetka veljavnosti zakona 90-568, katerega člen 21 je jasno in natančno določal posebna podrobna pravila obdavčitve, ki so se za podjetje France Télécom uporabljala od leta 1994. V utemeljitev tega navajata šest trditev.

309 Prvič, po mnenju Komisije naj bi države članice kršile obveznost priglasitve novih pomoči na podlagi člena 88(3) ES, če neodvisno od kakršnega koli plačila prevzamejo pravno zavezujočo obveznost v zvezi s pomočjo.

310 Drugič, tudi glede priglasitve novih pomoči naj bi sodna praksa potrjevala prakso Komisije (sodba Sodišča prve stopnje z dne 14. januarja 2004 v zadevi Fleuren Compost proti Komisiji, T-109/01, Recueil, str. II-127, točka 74).

311 Tretjič, dejstvo, da je bila domnevna pomoč dodeljena vsako leto, naj ne bi vplivalo na izračun zastaralnega roka, saj Uredba št. 659/1999 ne vsebuje nobenega pravila, podobnega tistemu, ki se uporablja za trajajoče kršitve na področju konkurence.

312 Četrtič, davčne določbe zakona 90-568 naj ne bi tvorile sheme pomoči v smislu predpisov o državni pomoči, ker se je ureditev nanašala na eno samo podjetje, ker je bila uvedena z enim samim državnim ukrepom, ki se pred razveljavitvijo ni spreminjal, ker ni zahtevala nobenega poznejšega izvedbenega ukrepa in ker njen cilj ni bil dodeliti ugodnost podjetju.

313 Petič, člen 15 Uredbe št. 659/1999 naj bi določal, da začne zastaralni rok teči na datum, ko je bila pomoč „dodeljena“, in ne na datum njenega „izplačila“, in to ne glede na jezikovno različico (na primer „concedido“ v španščini, „granted“ v angleščini, „gewährt“ v nemščini, „vienne concesso“ v italijanščini). Poleg tega naj bi se besedilo člena 15 razlikovalo od besedila člena 14 navedene uredbe, v skladu s katerim se obresti izračunajo od datuma, ko je bila pomoč „na razpolago“. Nenazadnje, upoštevanje datuma dodelitve pomoči naj bi bilo načeloma v skladu s prakso odločanja Komisije (Odločba 2002/14/ES z dne 12. julija 2000 o državni pomoči, ki jo je Francija dodelila podjetju Scott Paper SA/Kimberly-Clark (UL 2002, L 12, str. 1)), ki je bila potrjena s sodno prakso Sodišča prve stopnje (zgoraj v točki 254 navedena sodba Scott proti Komisiji).

314 Šestič, trditev Komisije, da je treba šteti, da je bila pomoč dodeljena na datum, po katerem jo je mogoče izračunati, naj bi povzročila pravno negotovost, saj na podlagi te teorije ni mogoče določiti nobenega zanesljivega datuma.

315 Francoski organi in podjetje France Télécom trdijo, da je Komisija prvo zahtevo za informacije poslala 28. junija 2001, tj. več kot deset let po 2. juliju 1990. Ker je vračilo zadevne pomoči zastaralo, naj bi bilo zato treba razglasiti ničnost izpodbijane odločbe.

316 Francoska republika v repliki izpodbija upoštevnost sodne prakse, ki jo je Komisija navedla v odgovoru na tožbo, in pomembnost vprašanja, ali bi bila zadevna pomoč veljavna pomoč ne glede na uporabo člena 15 Uredbe št. 659/1999. Francoski organi še dodajajo, da teorija Komisije, da je treba v primeru sheme pomoči razlikovati med datumom, ko je bila v zvezi s pomočjo sprejeta pravna zaveza, in datumom, ko se lahko posamezna pomoč izračuna, ni utemeljena in ne izhaja iz člena 15 Uredbe št. 659/1999.

317 Komisija te trditve izpodbija.

Presoja Sodišča prve stopnje

318 V skladu s členom 15(1) Uredbe št. 659/1999 imajo pooblastila Komisije zahtevati vračilo pomoči desetletni zastaralni rok.

319 Člen 15(2) navedene uredbe določa:

„Zastaralni rok začne teči na dan, ko je dodeljena nezakonita pomoč upravičencu kot individualna pomoč ali kot pomoč v okviru sheme pomoči. Kakršen koli ukrep glede nezakonite pomoči, ki ga sprejme Komisija ali država članica na zahtevo Komisije, prekine zastaralni rok. Po vsaki prekinitvi začne rok teči znova. Zastaranje se zadrži tako dolgo, dokler je odločba Komisije v postopku pred Sodiščem Evropskih skupnosti."

320 Iz navedenih določb člena 15(2) Uredbe št. 659/1999 je razvidno, da začne zastaralni rok teči na datum, ko se lahko pomoč, katere vračilo je zahtevala Komisija, šteje za dodeljeno, to pomeni – kadar je dodelitev pomoči odvisna od sprejetja zavezujočih pravnih aktov – od datuma sprejetja teh aktov (zgoraj v točki 310 navedena sodba Fleuren Compost proti Komisiji, točka 74; glej v tem smislu tudi zgoraj v točki 254 navedeno sodbo Scott proti Komisiji, točki 3 in 57).

321 Francoska republika in podjetje France Télécom menita, da je v obravnavanem primeru pravni zavezujoči akt, na podlagi katerega je bila dodeljena zadevna pomoč, zakon 90-568 z dne 2. julija 1990. Zastaralni rok naj bi se torej iztekel 1. julija 2000 in tega roka naj ne bi prekinil noben ukrep Komisije, saj je bila prva zahteva za informacije na Francosko republiko naslovljena 28. junija 2001.

322 Vendar je Komisija v uvodni izjavi 42 izpodbijane odločbe ugodnost v obliki državne pomoči opredelila kot „razlik[o] med davkom od dohodka iz dejavnosti, ki je bil dejansko plačan s strani […] [France Télécom], in tistim, ki bi moral biti plačan po splošnem pravu v obdobju [od] 1. januarja 1994 do 1. januarja 2003“. Komisija torej ni menila, da zadevno pomoč sestavljajo posebne davčne določbe, ki so se uporabljale za podjetje France Télécom, temveč razlika v obdavčitvi, to pomeni razlika med zneskom prispevkov davka od dohodka iz dejavnosti, ki bi ga moralo podjetje plačati, če bi bilo zavezano za plačilo davka po splošnem pravu, in zneskom, ki mu je bil dejansko odmerjen na podlagi posebnih davčnih določb, ki so se zanj uporabljale (glej točko 201 zgoraj).

323 Iz enoletnosti davka od dohodka iz dejavnosti (glej točko 202 zgoraj) izhaja, da je bil obstoj ugodnosti v korist podjetja France Télécom vsako leto odvisen od tega, ali je bil podjetju France Télécom na podlagi posebne ureditve obdavčenja odmerjen nižji prispevek davka od dohodka iz dejavnosti, kot bi ga moralo plačati po splošnem pravu. Ugotoviti je treba, da je bilo to odvisno od okoliščin, ki niso povezane s posebno ureditvijo obdavčenja, zlasti od višine davčnih stopenj, ki so jih vsako leto izglasovale ozemeljske skupnosti, na ozemlju katerih je imelo podjetje France Télécom poslovalnice.

324 Zato ni mogoče šteti, da je bila zadevna pomoč v smislu člena 15(2) Uredbe št. 659/1999 dodeljena pred letom 1994, saj so bili takrat sprejeti pravno zavezujoči akti, na podlagi katerih je bilo prvič mogoče ugotoviti obstoj razlike v obdavčitvi. V zvezi s tem ni mogoče sprejeti trditve tožečih strank, saj bi ta pomenila – v primerih, ko pravni akt uvaja posebno ureditev, ki naj bi se uporabljala v prihodnje –, da začne zastaralni rok

teči na datum, na katerega ni mogoče z gotovostjo ugotoviti, ali se s to posebno ureditvijo uvaja ugodnost, ki bi bila lahko državna pomoč.

325 Zato se zastaralni rok iz člena 15 Uredbe št. 659/1999 ni iztekel 28. junija 2001, ko je bila na Francosko republiko naslovljena zahteva za informacije. Torej je zastaralni rok na ta datum vnovič začel teči in se ni iztekel 2. avgusta 2004, na datum sprejetja izpodbijane odločbe.

326 Iz tega izhaja, da je treba zavrniti tretji tožbeni razlog, ki sta ga navedla Francoska republika in podjetje France Télécom.

327 Iz navedenega izhaja, da ni mogoče sprejeti nobenega od tožbenih razlogov tožečih strank, zato je treba zavrniti njune predloge za razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe.

Stroški

328 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Francoska republika in podjetje France Télécom nista uspela, zato se jima v skladu s predlogi Komisije naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (tretji senat)

razsodilo:

1) Tožbi se zavrneta.

2) Francoski republiki in podjetju France Télécom SA se naloži plačilo stroškov.

Azizi Cremona Frimodt Nielsen

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 30. novembra 2009.

Podpisi

Stvarno kazalo

Pravni okvir . . . . . II - 4324

1. Pravila o državni pomoči . . . . . II - 4324

2. Pravila o sprejemanju odločb Komisije . . . . . II - 4329

Dejansko stanje . . . . . II - 4331

1. Ustanovitev podjetja France Télécom . . . . . II - 4331

2. Zavezanost podjetja France Télécom plačilu davka od dohodka iz dejavnosti . . . . . II - 4332

Splošna ureditev davka od dohodka iz dejavnosti . . . . . II - 4332

Pravila, ki se uporabljajo za podjetje France Télécom . . . . . II - 4334

Načelo zavezanosti za plačilo davkov iz splošnega prava . . . . . II - 4334

Pavšalna dajatev . . . . . II - 4334

Posebna ureditev obdavčenja . . . . . II - 4335

3. Upravni postopek . . . . . II - 4336

4. Izpodbijana odločba . . . . . II - 4339

Postopek in predlogi strank . . . . . II - 4348

Pravo . . . . . II - 4351

1. Povzetek tožbenih razlogov za razglasitev ničnosti . . . . . II - 4351

2. Upoštevanje pravil o sprejemanju odločb Komisije . . . . . II - 4352

Trditve strank . . . . . II - 4352

Presoja Sodišča prve stopnje . . . . . II - 4355

3. Spoštovanje pravic do obrambe Francoske republike . . . . . II - 4360

Trditve strank . . . . . II - 4360

Presoja Sodišča prve stopnje . . . . . II - 4361

4. Spoštovanje postopkovnih pravic podjetja France Télécom . . . . . II - 4364

Trditve strank . . . . . II - 4364

Presoja Sodišča prve stopnje . . . . . II - 4365

5. Obstoj državne pomoči . . . . . II - 4367

Trditve strank . . . . . II - 4367

Obstoj upravičenih razlogov, povezanih s splošno sistematiko davčnega sistema . . II - 4367

Narava pavšalne dajatve . . . . . II - 4368

Nerazdružljivost davčne ureditve, ki se je za podjetje France Télécom uporabljala v obdobju 1991–2002 . . . . . II - 4371

Nujnost izravnave . . . . . II - 4372

Presoja Sodišča prve stopnje . . . . . II - 4376

Obstoj ugodnosti . . . . . II - 4376

– Možnost, da se posebna ureditev obdavčenja preuči neodvisno od pavšalne dajatve . . . . . II - 4378

– Možnost izravnave . . . . . II - 4380

– Razlika v obdavčitvi . . . . . II - 4383

Upravičenje na podlagi usklajenosti davčnega sistema . . . . . II - 4385

6. Uporaba načela varstva upravičenih pričakovanj . . . . . II - 4389

Trditve strank . . . . . II - 4389

Presoja Sodišča prve stopnje . . . . . II - 4393

7. Možnost odreditve vračila pomoči v nedoločenem znesku in upoštevanje načela pravne varnosti . . . . . II - 4399

Trditve strank . . . . . II - 4399

Presoja Sodišča prve stopnje . . . . . II - 4403

8. Uporaba pravil o zastaranju . . . . . II - 4405

Trditve strank . . . . . II - 4405

Presoja Sodišča prve stopnje . . . . . II - 4408

Stroški . . . . . II - 4410